

TÜRK-İŞ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

EMEK PLATFORMU

1.88

00
01
9

Yıldırım KOÇ

Eğitim Yayınları No. 72

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

EMEK **PLATFORMU**

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi
Yıldırım KOÇ

Tarih:.....

Demirbaş No:.....**1209**.....

Tasnif No:.....**331.88..KOÇ**.....**2001**

Eğitim Yayınları No. 72

TÜRK-İŞ Eğitim Yayınları No. 72
Ankara, 2001

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Genel Eğitim Sekreterliği
Bayındır Sokak No. 10
Kızılay - Ankara

Yıldırım KOÇ
TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı
YOL-İŞ Eğitim ve Araştırma Dairesi Müdürü

Baskı:
Başak Matbaacılık
(0.312) 384 27 61 - 62

İÇİNDEKİLER

Sunuş	5
Giriş	7
TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DISK İşbirliği	8
Emek Platformu Oluşuyor	10
Sosyal Güvenlik Reformu Kanunu Tasarısı	14
TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu Toplantıları (6 ve 12 Temmuz 1999)	15
Emek Platformu Kuruluyor	19
TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu Toplantısı (30 Temmuz 1999)	35
Sonuç	60

GLRİŞ

Emek Platformu, büyük ölçüde kendiliğinden ortaya çıkan Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu deneyiminin ardından, daha bilinçli ve programlı bir biçimde oluşan bir yapılanmadır. TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde 14 Temmuz 1999 günü yapılan ilk toplantıda belirlenen ortak çizgi, aradan geçen yaklaşık iki yıllık dönemde daha da pekişmiştir.

TÜRK-İŞ'in 1-5 Aralık 1999 tarihlerinde toplanan 18. Genel Kurulu, TÜRK-İŞ'in diğer kuruluşlarla ve Emek Platformu ile ilişkisini aşağıdaki şekilde karara bağlamıştır:

"150 - TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünü ve bağımsızlığını, Atatürk ilkelerini ve aydınlanma ve çağdaşlaşma ülküsünü, halk ve demokratik sosyal hukuk devletini, İnsan haklarını ve parlamenter demokrasi düzeni savunan ve her türlü zor ve şiddete karşı çıkan kuruluşlarla, bu kararların hayata geçirilmesi doğrultusunda işbirliği yapacaktır. Emek Platformu içindeki işbirliği ve dayanışma sürdürülecektir. TÜRK-İŞ, tüm işçileri ve sendikaları TÜRK-İŞ'in çatısı altında birleşmeye çağırmaktadır."

Emek Platformu, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihimizde, üzerinde yükselisans ve doktora tezleri yazılabilecek önemde bir oluşumdur. Bu kitapçığın amacı, Emek Platformu'nun kuruluş sürecini, mücadelesini, bazı iç sorunlarını ve zaman içinde oluşan ortak görüşlerini hatırlatmakla sınırlıdır.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK İŞBİRLİĞİ

1998-1999 yıllarında yoğunlaşan sorunlar, işçi sendikaları konfederasyonları arasındaki işbirliği eğilimini artırdı. Özellikle 1997 yılının ikinci yarısında Tayland'da başlayan ve diğer Uzak Doğu ülkelerini etkileyen ekonomik kriz, Rusya Federasyonu'nu da ciddi biçimde etkiledikten sonra, kendisini ülkemizde de hissettirmeye başlamıştı. İşverenlerin bir bölümü kriz nedeniyle, bir bölümü ise krizi bahane ederek işçi çıkartma yoluna gitti. Ülke-deki sorunlar daha da ağırlaştı. DİSK, 15 Aralık 1998 günü TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ'e yazdığı yazıda, işten çıkarmalar ve toplu sözleşmelerde yaşanan tikanıklıkları belirterek, "öncelikle işçi sendikaları konfederasyonlarının başkanları"nın biraraya gelmesini ve daha sonra yönetim kurullarıyla birlikte atılacak adımların saptanmasını önerdi. Bunun üzerine, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 24 Aralık günündeki toplantısında kabul edilen bildiri DİSK'e iletilti. DİSK, bu bildiriyi de gözönüne alarak bir bildiri taslağı hazırladı. Bu taslak da ortak bildirinin hazırlanmasında değerlendirildi. 29 Aralık 1998 günü TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Başkanları Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Merkezinde biraraya gelerek ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın sorunlarını görüştüler ve ortak talepleri formüle ettiler. Görüşmede bir sekreteryanın oluşturulması ve ilişkilerin geliştirilmesi kararlaştırıldı. Bu işbirliği, büyük bölümü aşağıda sunulan ortak bildiriyle kamuoyuna duyuruldu:

(1) ...Ekonomik kriz bahanesiyle toplu sözleşmelerde düşük ücret zammı ve kazanılmış hakları geri götürücü esneklik önerilerinden vazgeçilmeli; toplu sözleşmelerde gerçek ücretlerin artırılması sağlanmalı; ücretlerde bir indirim

yapılmadan çalışma süresi azaltılmalı; kriz bahanesiyle iş-ten çıkarılan işçiler işe geri alınmalı; kriz içinde olduğu ile-ri sürülen işletmelerin gerçek mali durumları sendikalara bildirilmelidir. İşçilerden fedakarlık istenmemeli; kriz karşı-sında öncelikle sermaye çevreleri fedakarlık yapmalıdır. Bedel çalışanlara ödetilerek krizden çıkmak mümkün de-ğildir. Bu tutumun daha büyük sosyal krizlere neden olaca-ğı bilinmelidir. IMF politikaları terk edilmelidir. İstihdam ya-ratıcı yatırımlar teşvik edilmelidir.

(2) Kriz, işsizlik sigortası ve iş güvencesinin birlikte ne-denli önem arz ettiğini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu nedenle, iş güvencesi sağlanmalı ve işsizlik sigortası acı-len kurulmalıdır.

(3) Zorunlu tasarruf fonunda biriken kaynağa hazine bonolarına uygulanan faiz oranında bir nema verilmeli; zo-runlu tasarruf fonu kaldırılarak fonda biriken para hak sa-hiplerine ödenmeli ve işçilerden yapılan kesinti ile işveren katkısı ücretlere eklenmelidir.

(4) Yağma ve talan biçimindeki özelleştirme durdurul-malı; kamu açıklarının finansmanında herkesten geliri ve servetiyle orantılı bir vergi alınması yoluna gidilmeli; asga-ri ücret miktarı kadar gelirden gelir vergisi alınmamalı; mevcut iç ve dış borçların faizleri düşürülmeli ve vadeleri uzatılmalı; kayıt dışı sektör kayıt altına alınarak kaçak işçi-lik önlenmelidir.

(5) Demokratik sosyal hukuk devleti güçlendirilmeli-dir...

(7) Sendikal örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalı; çalışma mevzuatımız onaylanmış ILO Sözleşmeleriyle uyumlu hale getirilmelidir.

(8) Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası adil ve demokratik seçime imkan verecek biçimde değiştirilmeli, yargının bağımsızlığı sağlanmalıdır...

(10) Kamu harcamalarında israfa ve her türlü haksız kazanca karşı önlemler alınmalı, çetelere ve yolsuzluklara karşı kararlı bir mücadele verilmelidir."

Bu taleplerin ardından, konfederasyonların bu konudaki işbirliği aşağıdaki biçimde ele alınıyordu:

"Konfederasyonlarımız, bu temel taleplerimizin hayata geçirilmesi için sistimli bir biçimde işbirliği ve güçbirliği yapacaklar ve bu yöndeki gerekli adımları atacaktırlar. Bunları temin edecek kararlılığımız, potansiyelimiz ve irademiz vardır. Kamu çalışanlarıyla da meşru ve demokratik zeminde işbirliğinin yolları aranacaktır. Konfederasyonlarımız işçi kıyımına ve sefalet ücretli tekliflerine karşı gerçekleştirilen tüm meşru ve demokratik tepki ve eylemleri ve özellikle de 12 Ocak 1999 günü tekstil işkolundaki üç sendikamız tarafından başlatılacak olan grevleri desteklemektedir."

Bu metnin altında, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu ve DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak'ın imzaları bulunuyordu.

EMEK PLATFORMU OLUŞUYOR

Krizin etkilerinin giderek derinleşmesi, işçi sınıfının tüm kesimlerini olumsuz doğrultuda etkilemesini sürdürdü. Bu gelişme-

ler, işçi, memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen ücretlilerin örgütlerinin biraraya gelmesi gereğini daha yoğun bir biçimde hissettirdi. Bu gelişmeler sonucunda, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye KAMU-SEN ve MEMUR-SEN Genel Başkanları 27 Ocak 1999 günü Ankara'da HAK-İŞ Genel Merkezinde ilk kez toplanarak, ortak sorunları görüştü. Örgütler, toplantıya, kendi görüşlerini ifade eden metinler sundu. Daha sonra, uzun ve bazan sertleşen tartışmaların ardından, ortak görüşlerin ifade edildiği bir açıklama yayınlandı. Aşağıda tam metni sunulan bu açıklama, ülkemizde ücretli çalışanların o güne kadarki en geniş birlikteliği olması açısından son derece önemliydi.

"TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak, KESK Genel Başkanı Siyami Erdem, Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanı Resul Akay ve Memur-Sen Genel Başkanı M.Akif İnan, 27 Ocak 1999 günü Ankara'da HAK-İŞ Genel Merkezi'nde ülkemizde bu açıdan tarihsel öneme sahip bir toplantı yaparak, çalışanların güncel kısa vadeli ortak sorunları ve taleplerini tespit etmişler, Hükümetten talep edilecek kısa vadeli acil ve daha sonra saptanacak uzun vadeli ortak sorun ve taleplerin çözümü için, gerçekçi bir anlayışla birlikte hareket etme kararlılıklarını ortaya koymuşlardır.

"Konfederasyonlarımız biraraya gelerek, özgür birey, örgütlü toplum, demokratik ve sosyal devlet anlayışının yaygınlaşması ve güçlendirilmesi gereğinin önemini vurgulamışlardır. Sorunlarımız, güçlü, demokratik parlamenter sistem içinde çözümlenmelidir. Yaşanan küresel krizin ve

tüm toplumsal olumsuzlukların aşılablmesinin yolu, hayatın tüm alanlarında demokratikleşmeden ve örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılmasından geçmektedir. Bu çerçevede, Anayasa'da ve diğer mevzuatta, tüm çalışanları ilgilendiren anti-demokratik düzenlemelerin kaldırılmasını ve çalışma mevzuatımızın, onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesini istiyoruz.

"Önümüzdeki günlerde toplanacak olan Ekonomik ve Sosyal Konsey demokratik bir yapılanmaya ve işleyişe kavuşturulmalı, hükümetlerden bağımsız bir biçimde işleme si sağlanmalı, kamu çalışanları kuruluşlarının en demokratik biçimde Konsey'e katılmaları gerçekleştirilmelidir.

"İş güvencesi yasası, en kısa sürede, Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 158 sayılı ILO Sözleşmesinin hükümlerine uygun biçimde çıkarılmalı ve işsizlik sigortası hızla kurulmalıdır. Ekonomik kriz bahanesiyle işten çıkarılan işçiler, işlerine geri alınmalıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarındaki sürgün ve kıyım lar durdurulmalıdır. Zorunlu tasarruf fonu uygulaması sona erdirilmeli, ücret ve maaşlardan yapılan yüzde 2'lik kesintilerle, işverenin yüzde 3'lük katkısı ücretlere eklenmeli, fonda biriken para, güncel faizleriyle birlikte hak sahiplerine derhal ödenmeli, 1998 yılına ilişkin nema oranları, hazine bonusu ve devlet tahvil faizleri gözönüne alınarak hesaplanmalı ve Şubat ayı başında ödenmelidir.

"Tüm çalışanlara ve emeklilere, İnsan onuruna yaraşır bir hayat standardı sağlayacak bir gelir temin edilmeli, gelir ve servet dağılımındaki adaletsizlik, devlet politikalarıyla

azaltılmalıdır. Ülkemiz, halkımızı ve çalışanları yakından ilgilendiren en önemli sorunlardan olan işsizliğin azaltılması için gerekli tedbirler alınmalı, kayıt-dışı ekonomi kayıt altına alınarak, kaçak işçilik önlenmeli ve vergilendirilmemiş büyük kaynakların vergilendirilmesi sağlanmalıdır. Çalışanların vergi iadesi; konut kirası, giyim, gıda, eğitim ve sağlık harcamaları dışında kalan diğer harcama kalemlerini de içerecek biçimde genişletilmeli ve enflasyonun etkisini azaltacak biçimde eskiden olduğu gibi kısa dönemler halinde geri ödenmelidir.

"Yağma ve talan biçiminde sürdürülen ve ülkemizin ulusal savunması ve ekonomisi açısından büyük zararlar veren özelleştirme uygulamalarına son verilerek, özelleştirme konusunda yargı organlarınca verilmiş yürütmeyi durdurma ve iptal kararları, hukuk devleti anlayışının bir gereği olarak, derhal uygulanmalıdır.

"Sosyal güvenlik kuruluşları demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmalı ve çalışanların demokratik bir biçimde yönetimde temsili sağlanmalıdır. Sosyal güvenlik kuruluşlarında ve politikalarında yapılacak düzenlemeler, sosyal tarafların mutabakatıyla belirlenmelidir. Konfederasyonlarımız, IMF ve Dünya Bankası'nun bu doğrultuda yaptığı ve ulusal çıkarlarımızla da bağdaşmayan dayatmalara karşı çıkacaktır.

"Meclis'te bulunan kamu görevlileri sendikaları yasa tasarısı, grevli toplu sözleşmeli sendikal hakları da içerecek ve ILO Sözleşmelerine ve yetkili organ kararlarına uygun hale getirilecek biçimde yeniden düzenlenmelidir.

"Ülkemizin ve çalışanların sorunlarının çözümü ve taleplerimizin yerine getirilmesi yönünde ısrarcı olacağız. Konfederasyonlarımız bu amaçla birlikliliklerini ve güçbirliklerini devam ettireceklerdir."

Bu metnin yayınlanmasının ardından bu altı örgüt arasında somut bir işbirliği gelişmedi. Özellikle KESK ve Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanlarının ortak bir metnin altına imza atmaları başlıbaşına bir gelişmeydi. Bu nedenle, bu süreçte yer alan hiçbir kimse, kısa vadede ortak bir eylemlilik beklentisi içinde değildi. Ortak metinlerin oluşturulmaya başlanmış olması yeterli bir adım olarak görülüyordu.

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU KANUNU TASARISI

İşçileri ve memurları birlikte yakından ilgilendiren sosyal güvenlik reformu yasa tasarısı ve diğer ortak sorunlar, farklı eğilimlerdeki sendikalar örgütlenmelerin Emek Platformu içinde birlikte eylem yapmalarını ve yakınlaşmalarını sağladı. IMF'nin ve Dünya Bankası'nın bu konudaki açık dayatmaları, birlikliliğin IMF'ye karşıtı bir çizgide gelişmesine yol açtı.

Hükümet 1999 yılı Haziran ayı sonlarında sosyal güvenlik reformu kanun tasarısı taslağını gündeme getirdi. Bu konu, 1 Temmuz 1999 günü toplanan Ekonomik ve Sosyal Konsey'de ele alındı.

TÜRK-İŞ, 27 Ocak 1999 bildirisine imza atmış olan 6 örgütün toplanması için 21 Haziran günü bir girişimde bulundu. Ancak DİSK ve KESK bu öneriyi kabul etmedi; ICFTU ve ETUC üyesi olan TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve KESK'in toplanmasını istedi. TÜRK-İŞ de bunu kabul etmeyince, toplantı gerçekleşmedi.

TÜRK-İŞ, tasarının sigortalıların haklarına ciddi zararlar verdiğini ve mezarda emeklilik düzenini getirmek istediğini saptadı. 4 Temmuz 1999 günü TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ temsilcilerinin yaptığı toplantıda, tasarının ortak bir eleştirisi hazırlandı. 5 ve 6 Temmuz 1999 günleri TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ'in ortak metni, TİSK, TOBB, TZOB ve TESK ile görüşüldü. Görüşmelerde bazı noktalarda anlaşma sağlanamadı. Üzerinde anlaşma sağlanan ve sağlanamayan maddeler, 7 Temmuz 1999 günü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'a sunuldu. Ancak 9 Temmuz 1999 günü Bakanlar Kurulu bir tasarı taslağını görüşerek kabul etti ve bu tasarıyı TBMM'ye gönderdi.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANTILARI **(6 ve 12 Temmuz 1999)**

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 6 Temmuz 1999 günü toplanarak, sosyal güvenlik reformu kanunu tasarısı taslağını, uluslararası tahkimi ve sendikal alandaki diğer gelişmeleri değerlendirdi. Toplantı sonrasında kamuoyuna aşağıdaki açıklama yapıldı:

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 6 Temmuz 1999 günü Ankara'da toplanarak, sosyal güvenlik reformu konusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarı ile sivil toplum kuruluşları tarafından birlikte hazırlanan taslağı görüşmüştür...

"Hükümet, TÜRK-İŞ'in çözüm önerilerini dikkate almazsa, kazanılmış hakları geri almaya kalkarsa, çalışanları mezarda emekliliğe göndermeyi planlarsa, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu olağanüstü olarak toplanacak ve bu olumsuz tavır karşısında yapacağı eylemin biçimini ve programını tespit edecektir.

"Ulusal egemenliğimizle kesinlikle bağdaşmayan ve kapitülasyonların günümüzdeki biçimli olan uluslararası tahkime karşı çıkılmalıdır."

Hükümetin sosyal güvenlik reformu kanun tasarısı taslağını 9 Temmuz 1999 günü Bakanlar Kurulu'nda görüşüp kabul etmesi ve Meclis'e göndermesi üzerine, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu aşağıdaki açıklamayı yaptı:

"TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ile bağlı Sendikalarımızın halen Ankara'da bulunan 17 Genel Başkanı 9 Temmuz 1999 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplanarak, Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ne sevk edilen Sosyal Güvenlik Reformu Kanun Tasarısı Taslağını ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Yaşar Okuyan'ın basın açıklamasını değerlendirmiştir.

"Kanun tasarısı taslağı, Sayın Bakan'ın açıklamalarında yer aldığı aksine, kazanılmış hakları korumamakta, sigortalıların çok büyük bir bölümünün kazanılmış haklarını ortadan kaldırmaktadır. Taslakta öngörülen düzenlemeler, SSK'yı kurtarmayacak, aksine SSK'nın çöküşüne yol açacaktır, SSK'yı bitirecektir...

"Bu gelişmeler karşısında, Başkanlar Kurulumuzun 6 Temmuz 1999 günlü toplantısında alınan karar uyarınca, Başkanlar Kurulumuz 12 Temmuz 1999 Pazartesi günü saat 10'da TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde olağanüstü olarak toplanacak ve meşru ve demokratik tepkimizin biçimini belirleyecektir."

Bu karar uyarınca TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu olağanüstü olarak toplandı. Başkanlar Kurulu, durum değerlendirmesi yaptıktan sonra aşağıdaki kararı aldı:

"Bakanlar Kurulu tarafından 9 Temmuz 1999 günü kabul edilerek Meclis'e sunulan Sosyal Güvenlik Reformu Kanunu Tasarısı, emeklilik yaşını yükselterek ve primleri artırarak, SSK'nın sorunlarını daha da artıracaktır. TÜRK-İŞ, kazanılmış hakları ortadan kaldıracak bu tasarırı temelden reddetmektedir.

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu sürekli eylem kararı almıştır.

"TÜRK-İŞ il ve bölge temsilcilerimiz, 15 Temmuz 1999 Perşembe günü tüm illerde şube yönetimleriyle ve işçilerimizle birlikte, Hükümeti oluşturan üç siyasi partinin il örgütlerine siyah çelenk koyacaktır. TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikalarımızın ve tüm şubelerimizin profesyonel yöneticileri 19 Temmuz 1999 Pazartesi günü saat 10:00'da TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplanarak üç siyasi partinin genel merkezini ziyaret edeceklerdir. İl ve bölge temsilcilerimiz, demokratik tepkilerini her gün göstermeye devam edeceklerdir. 24 Temmuz 1999 Cumartesi günü Ankara'da büyük bir miting yapılacaktır. Bunlara rağmen, tasarıda kazanılmış haklarımızın korunmaması ve haklı taleplerimizin yerine getirilmemesi durumunda, meşru ve demokratik gücümüz her alanda gösterilecek, ülke çapında gösteriler düzenlenecek ve üretimden gelen gücümüz kullanılacaktır.

"Gereken çalışmaları yürütmek amacıyla bir eylem komitesi kurulacaktır.

"TÜRK-İŞ, haklarımızı ve sosyal devleti koruma mücadelesinde, tüm işçi ve memur Konfederasyonlarıyla ve emeklî kuruluşlarıyla işbirliği ve dayanışma içinde olacak-

tır. Sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri 14 Temmuz 1999 Çarşamba günü TÜRK-İŞ'te toplantıya davet edilecektir. Başkanlar Kurulumuz, bu haklı ve meşru mücadelemizde tüm halkımızın desteğini istemektedir.

12 Temmuz 1999 günü diğer kuruluşların da toplantı çağrıları oldu. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nda alınan karar uyarınca HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye Kamu-Sen, Memur-Sen, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti ve Tüm İşçi Emeklileri Derneği, 14 Temmuz 1999 günü TÜRK-İŞ'te toplantıya davet edildi. Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanı Resul Akay'ın isteği üzerine Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği'ne bir davet gönderildi.¹ 13 Temmuz 1999 günü ise Türk Tabipleri Birliği (TTB), Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Türk Eczacıları Birliği, Türk Dişhekimleri Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ve Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) genel başkanları, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'e gönderdikleri bir yazıda, 14 Temmuz günü yapılacak toplantıya kendilerinin de davet edilmesini istediler. Yapılan bazı öngörüşmeler sonrasında, bu örgütler de 13 Temmuz akşamı telefonla davet edildi.

TÜRK-İŞ'in 12 Temmuz günü gönderdiği çağrının arkasından 13 Temmuz 1999 günü İstanbul'da DİSK Genel Merkezinde DİSK, KESK, TMMOB, TTB, TEB, T.Veteriner Hekimleri Birliği, T.Dişhekimleri Birliği ve TÜRMOB yetkilileri biraraya gelerek bir

1 Bu dönemde, Türkiye Kamu-Sen'in önderliğinde ve Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm Sivil Emekliler Derneği ve Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği'nin de yer aldığı Memur ve Emekli Platformu çeşitli alanlarda çalışmalar sürdürüyordu.

toplantı yaptılar ve bir açıklama yayımladılar. HAK-İŞ Başkanlar Kurulu da 13 Temmuz 1999 günü toplandı ve çeşitli eylemler yapma kararını açıkladı.

EMEK PLATFORMU KURULUYOR

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 12 Temmuz 1999 günlü toplantısında alınan karar uyarınca, TÜRK-İŞ (Genel Başkan Bayram Meral), HAK-İŞ (Genel Başkan Salim Uslu), DİSK (Genel Başkan Vahdettin Karabay), KESK (Genel Başkan Siyami Erdem), Türkiye KAMU-SEN (Genel Başkan Resul Akay), MEMUR-SEN (Genel Başkan M.Akif İnan), Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti (Genel Başkan Ethem Ezgü), Tüm İşçi Emeklileri Derneği (Genel Başkan İsmail Arslan), Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği (Genel Başkan Ahmet Sergi), TMMOB (Genel Başkan Yavuz Önen), Türk Diş Hekimleri Birliği (Nezih Tan), Türk Eczacılar Birliği (Genel Başkan Mehmet Domaç), Türk Tabipleri Birliği (2. Başkan Sedat Abbasoğlu), Türk Veteriner Hekimleri Birliği (Genel Başkan Nesrin Alpaslan), TÜRMOB (Dilaver Ergin) Yöneticileri 14 Temmuz 1999 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplandılar. Toplantı, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in aşağıda bazı bölümleri verilen konuşmasıyla açıldı:

"Bugün Türkiye'nin gündeminde birkaç önemli konu vardır. Bu konuların tümünde IMF'nin talepleri yerine getirilmektedir. IMF, sosyal devleti ve SSK'yı çökertmek istemektedir. IMF, memur ve emekliyi yoksullaştırmak istemektedir. IMF, ulusal egemenliğimizi zedeleyecek ve kapitalasyonların günümüzdeki biçimi olan uluslararası tahkimin kabul edilmesini istemektedir.

"Bugün biraraya gelen ve milyonlarca çalışanı temsil eden kuruluşlarımız, IMF'nin bu haksız taleplerine karşı, halkımızın ve ülkemizin çıkarlarını savunmaktadır...

"Bu tasarının amacı, sosyal güvenliğin özelleştirilmesidir. SSK'nın yerini özel sigortacılığın almasıdır.

"Hükümet, memuruna ve emeklisine yüzde 20 oranında bir zam layık görmüştür. Bu oran, memurlarımız ve emeklilerimiz için onur kırıcıdır. Devletimizi ayakta tutan, halkımıza hizmet götüren onurlu memurlarımız ve hayatlarını bu ülkeye hizmetle geçirmiş emeklilerimiz, bu onur kırıcı davranışa karşı direnmekte haklıdır. Bu meşru ve demokratik mücadeleye katılanları TÜRK-İŞ adına yürekten kutluyorum ve işçi kuruluşları olarak sonuna kadar yanlarında olduğumuzu bildirmek istiyorum.

"Ulusötesi sermaye, artan gücünü daha da pekiştirmek amacıyla, uluslararası tahkimli gündeme getirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti, bağımsız bir devlettir. Uluslararası tahkimli bağımsızlıkla bağdaştıramıyoruz. Amerika Birleşik Devletleri'nin, Avrupa Birliği ülkelerinin ve birçok başka ülkenin kabul etmediği uluslararası tahkimin ülkemizde de reddedilmesini istiyoruz.

"Bugünkü toplantımız yalnızca doğrudan temsil ettiğimiz milyonlarca insanımız için değil, fakat aynı zamanda ülkemiz ve halkımızın bütünü için de son derece önemlidir.

"Çalışmalarımızın başarıyla sonuçlanacağı inancıyla, hepinize saygılarımı sunuyorum."

Bu toplantı, işçi ve memur sendikaları konfederasyonları, emekli örgütleri ve meslek örgütlerini biraraya getirmesi açısından

dan son derece önemliydi. Bu toplantıda, mezarda emekliliğin önlenmesi ve memur ve emekli aylıklarının artırılması için üretime gelen gücün kullanılmasına kadar uzanan bir dizi eylemin birlikte yapılması kararı alındı. Ortak açıklama şöyledi:

"14 Temmuz 1999 günü yapılan toplantıya katılan tüm kuruluşlarımız, güç ve eylem birliği içindedir. Kuruluşlarımız, haklı taleplerimiz karşısında Sayın Başbakanın ve diğer yetkililerin yaptıkları açıklamaları üzüntüyle karşılamıştır. Hükümetler tehdit ve çarpıtma yoluna başvurmayıp, mesajları doğru anlama ve yorumlama sorumluluğuna sahip olmalıdır. İşçi, memur, emekli hiçbir zaman halkla karşı karşıya gelmez. Bu insanlarımız halkın kendisidir. 57. Hükümetin, memur ve emekli aylıkları, sosyal güvenlik reformu, uluslararası tahkim, özelleştirme ve tarım ve hayvancılık konularında IMF'nin talimatları doğrultusunda ve ülkemizin ve halkımızın çıkarları aleyhinde aldığı kararlar, halkımızın sorunlarını daha da artırmaktadır. Sosyal güvenlik reformu adı altında sunulan taslak, sosyal devleti ve sosyal güvenlik kuruluşlarını çökertecek, mezarda emekliliği getirecek, kaçak işçiliği yaygınlaştıracak, özel sigortacılığı güçlendirecektir.

"Kuruluşlarımız, memur ve emekli aylıklarına yapılan zam oranının artırılması ve insan onuruna yaraşır bir düzeye yükseltilmesi, sosyal güvenlik reformu tasarısının görüşülmesinin durdurularak sigortalıların ve emeklilerin çıkarları ve talepleri doğrultusunda düzeltilmesi, sosyal devletin korunması ve uluslararası tahkimin ve özelleştirmenin engellenmesi için verilecek meşru ve demokratik mücadele-

de tam bir işbirliği, güçbirliği ve bütünlük içinde hareket edeceklerdir. Kuruluşlarımızın ülkemizin her tarafındaki yerel örgütleri de aynı anlayış içinde davranacaklardır.

"Bu ilişki, ülkemizi ve halkımızı ilgilendiren tüm sorunları da içerecek biçimde geliştirilecek ve sürekli kılınacaktır.

"Bu taleplerimizin yerine getirilmemesi durumunda, üç işçi konfederasyonu, Ekonomik ve Sosyal Konsey'den çekilecektir.

"Yapılacak eylemlerin koordinasyonu için bir merkezî eylem komitesi oluşturulmuştur. Bu merkezî eylem komitesi ile bağlantı içinde çalışmak üzere, her ilde yerel eylem komiteleri de oluşturulacaktır. Birlikte yapılacak eylemlerde merkezî eylem komitesinin belirlediği kurallar içinde hareket edilecek ve yalnızca belirlenmiş sloganları içeren pankartlar kullanılacaktır.

"Kuruluşlarımızın kendi yetkili organlarında alınan kararlar doğrultusunda yapacakları eylemler, tüm kuruluşlar tarafından aktif biçimde desteklenecektir. 15 Temmuz 1999 günü tüm illerde Hükümeti oluşturan siyasi partilerin il örgütlerine yapılacak ziyaretler, 15, 17 ve 18 Temmuz 1999 günleri düzenlenecek bölgesel mitingler, 19 Temmuz 1999 günü Ankara'da Hükümeti oluşturan üç siyasi partinin genel merkez örgütlerine yapılacak ziyaretler ve 24 Temmuz 1999 günündeki Ankara mitingi, kuruluşlarımız tarafından birlikte düzenlenecektir.

"Bu sorunların çözülmemesi durumunda, işçisi ve memuruyla tüm çalışanlar üretime gelen güçlerini kullana-

caktır. Ülkemizin her zamankinden daha fazla huzura ihtiyacı'nın olduğu bir dönemde, Hükümetimiz ve siyasi parti yetkililerinin bu haklı taleplerimizi gözönünde bulunduracağını umut etmek istiyoruz.

"Bu önemli sorunlarımız sayın Cumhurbaşkanı, TBMM'nin Sayın Başkanı, Sayın Başbakan, Sayın Parti Başkanları ile de görüşülerek kendilerine aktarılacaktır."

Emek Platformu'nu oluşturan örgütler daha sonraki günlerde eylemlere başladılar. TÜRK-İŞ 15 Temmuz günü bütün illerde DSP, MHP ve ANAP'ın il örgütlerini ziyaret etti ve siyah çelenk bıraktı.

Bu arada merkezi düzeyde bir sekreteryaya oluşturuldu. Çeşitli illerde de Emek Platformu'na bağlı örgütlerin yerel düzeydeki temsilcileri ortak komiteler kurdular. Türkiye tarihinde ilk kez, farklı siyasal eğilimlerden çalışanlar, emeğin ve ülkenin çıkarlarının korunması amacıyla IMF-karşısı bağımsızlıkçı ve çalışanlardan yana bir platformda birlikte eylemler örgütlemeye başladı. Eylemlerin bir bölümü birlikte planlandı ve uygulandı. Her örgütün kendi başına kararlaştırıp diğer örgütlerden destek istediği durumlarda ise, etkili bir destek genellikle sağlanamadı. Ancak geçmişte enerjisinin önemli bir bölümünü birbirini karşı kullanmış olan bu örgütlerin sözde bile olsa birlikteliği, önemli bir değişiklikti. Ayrıca, birbirleriyle rekabet içinde olan kuruluşlar, ortak eylemlere daha büyük katılım sağlayarak gücünü gösterme doğrultusunda da bir yarışa girdi.

Ankara'da genel merkezler düzeyinde oluşturulan Sekreterya, ortak eylemlerde örgütler arasındaki farklılıkların sorunlar yaratmasını önlemek amacıyla atılacak sloganları ve ortak pan-

kartları da belirledi. Örneğin, 16 Temmuz günü tüm kuruluşlara gönderilen ortak sloganlar arasında şunlar yer alıyordu: "Vur vur inlesin, hükümet dinlesin," "susma, susarsan sıra sana gelecek," "söz yetki karar çalışanlara," "kahrolsun IMF, yaşasın Türkiye," "kahrolsun IMF, bağımsız Türkiye," Hükümet zammını al başına çal," "haklıyız, güçlüyüz, kazanacağız." Taşınması öngörülen pankartlar da Emek Platformu'nun ortak programını yansıtmaları açısından ilginçti. Bunlar arasında, "Ne MAİ, ne IMF, ne tahkim, bağımsız Türkiye," "özel hastane değil, SSK," "özel sigorta değil, SSK," "Özelleştirmeye hayır," "sosyal devlet, çağdaş devlet," "uluslararası tahkim, yeni kapitülasyondur," "İş güvencesi istiyoruz," "işsizlik sigortası istiyoruz" pankartları yer alıyordu.

19 Temmuz 1999 günü, aralarında TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların genel merkez yöneticileri ve tüm profesyonel şube yöneticilerinin de bulunduğu yaklaşık 15 bin kişi, Mithatpaşa Caddesinde toplandı, 14 kilometrelik yol birlikte yürünerek, DSP, ANAP ve MHP genel merkezlerini topluca ziyaret etti ve siyah çelenk bıraktı. Emek Platformu'na bağlı örgütlerin üyeleri de bu eylemi aktif bir biçimde destekledi.

Emek Platformu oluşurken, Hükümet, yaşanan ekonomik krize karşı önlem olarak 22 Temmuz 1999 tarihinde bir ekonomik paket açıkladı. Bu paket, IMF'nin isteklerini uygulamaya dönüktü; ülkemizin ve halkımızın sorunlarının daha da artmasına yol açacaktı.

Ülkemizin birçok bölgesinde düzenlenen toplantıların ardından, 24 Temmuz 1999 günü Ankara'da Kızılay Meydanında Türkiye tarihinin en büyük işçi-memur mitingi yapıldı. Kızılay'da miting yapılması yasak olduğundan, bu eylemin resmi adı "kitlesel basın açıklaması" idi.

Emek Platformu tarafından hazırlanarak işyerlerinde dağıtılan ortak bildiri, "Yüzde 20 sadaka istemiyoruz; mezarda emekliliğe hayır; emekçiler elele genel greve" ve "kahrolsun IMF, bağımsız Türkiye" sloganlarıyla sona eriyordu.

TÜRK-İŞ, Ankara Valiliği'ne 20 Temmuz 1999 günü aşağıdaki yazıyı gönderdi:

"TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye KAMU-SEN, MEMUR-SEN, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve Türkiye Mali Müşavirler ve Muhasebeciler Odaları Birliği Genel Başkanları, 24 Temmuz 1999 Cumartesi günü saat 11:00'de Ankara'da Kızılay Meydanı'nda sosyal güvenlik reformu, memur ve emekli aylıklarına yapılan zam, uluslararası tahkim, özelleştirme ve tarım ve hayvancılıkta uygulanan politikalarla ilgili olarak birlikte bir basın açıklaması yapacaklardır. Durumu bilgilerinize arz ederiz. Saygılarımızla."

TÜRK-İŞ'in bu bildirimine yanıt, 22 Temmuz 1999 tarihinde geldi. TÜRK-İŞ'e gönderilen yazıda, TÜRK-İŞ'in yaptığı başvuru özetlendikten sonra, şöyle deniyordu:

"Kamuoyu yaratmak amacıyla Konfederasyonunuza bağlı sendika üyelerinin haklarını savunmak maksadıyla, basın açıklaması yapmayı düşündüğünüz Kızılay Meydanında çok sayıda vatandaşın geçiş yaptığı, ayrıca bu güzergahta yoğun trafik akışının bulunması ve alanın umumi menfaatine tahsis edilen yerlerden olması nedeniyle

anılan basın açıklaması sınırlarının aşılması ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun ilgili maddelerindeki hükümlerin ihlal edilmesi durumunda ylna anılan yasa uyarınca hakkınızda gerekli yasal işlem yapılacaktır."

24 Temmuz mitinginin tüm ortak giderlerini TÜRK-İŞ karşıladı. Yapılan programa göre, 24 Temmuz 1999 Cumartesi günü DİSK, KESK ve meslek örgütleri, Tandoğan Meydanı'nda; TÜRK-İŞ ve Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, Hipodrom'da; HAK-İŞ, Türkiye Kamu-Sen, Memur-Sen, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti ve Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Kurtuluş'ta toplanacak ve Kızılay Meydanı'na saat 11:00'de üç koldan aynı anda girilecekti. Basın açıklaması TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından yapılacak, başka konuşma olmayacaktı. Bu program büyük ölçüde uygulandı. Kızılay'a giriş 2 saat sürdü. Toplantıya Özgürlük ve Dayanışma Partisi ve İşçi Partisi kalabalık gruplarla katıldı. DSP, MHP, Fazilet Partisi ve Büyük Birlik Partisi'nden de milletvekili ve temsilciler yürüyüşte yer aldı. 400 bin kişilik bir kitle Kızılay'a sığmadı. Katılanların çok büyük bir bölümünü TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların üyeleri oluşturuyordu. TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların kamu kesiminde çalışan üyeleri adına 1999 yılı Nisan ayında bağıttadıkları başarılı toplu iş sözleşmeleri ile yüksek oranlı bir zam alınmış ve her altı ayda bir gerçekleşen enflasyon oranında bir zammın ardından yüzde 5 oranında ek bir ücret artışı verilmesinin kararlaştırılmış olmasına karşın, TÜRK-İŞ sendikaları mitinge çok büyük bir katılım gerçekleştirdi. TÜRK-İŞ grubunun bir ucu daha Opera kavşağında iken toplantı başlatıldı. Önce, **"Tüm dünyada çalışanların insanca yaşama ve çalışma koşullarına kavuşması ve demokrasi, İnsan hakları, ekmek, barış ve özgürlük mücadelesine katkıda bulunanla-**

rın anısına; Ulusal Kurtuluş Savaşımızda ve ülkemizin bütünlüğünün ve bağımsızlığının korunmasında emeği geçenlerin ve şehit olanların anısına; madenlerde, inşaatlarda, tezgahlarının başında iş kazası nedeniyle yaşamlarını yitirenlerin anısına ve çalışanların ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için hiç düşünmeden hayatlarını feda edenlerin anısına" bir dakikalık bir saygı duruşu yapıldı. Ardından İstiklal Marşı söylendi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral aşağıdaki bölümlerin de yer aldığı bir konuşma yaptı:

"Emek Platformu'nu oluşturan 15 kuruluşumuz, ülkemizin bağımsızlığı ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için buradadır...

"53 milyonu temsil eden 15 kuruluşun yüzbinlerce üyesi, bu yağmacıları, talancıları, vurguncuları, hırsızları protesto etmek için buradadır. Halkımızın sorunlarına da çözüm bulunmasını istemek için buradadır.

"Türkiye'ye ikide bir IMF heyetleri gelip gidiyor. IMF ne istiyor? IMF, kamu kurum ve kuruluşlarının ulusötesi sermayeye peşkeş çekilmesi için özelleştirme istiyor. Bu yağmayı kolaylaştırmak için uluslararası tahkim istiyor. Özelleştirmeyle kolaylaştırmak ve uluslararası tahkimli uygulamak için, Anayasa değişikliği istiyor. İşçinin ücretinin, maaşının ve emeklinin aylığının düşürülmesini, Türkiye'nin bir ucuz işçilik cenneti olmasını istiyor. Sosyal güvenlik kuruluşlarının tahrip edilmesini, mezarda emekliliği, özel sigortacılığın yaygınlaştırılmasını istiyor. Tarım ve hayvancılığın çökertilmesini istiyor. Bunlara "HAYIR" demek için, ülkemizin bağımsızlığına, ulusal egemenliğe sahip çıkmak için buradayız.

anılan basın açıklaması sınırlarının aşılması ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun ilgili maddelerindeki hükümlerin ihlal edilmesi durumunda yine anılan yasa uyarınca hakkınızda gerekli yasal işlem yapılacaktır."

24 Temmuz mitinginin tüm ortak giderlerini TÜRK-İŞ karşıladı. Yapılan programa göre, 24 Temmuz 1999 Cumartesi günü DİSK, KESK ve meslek örgütleri, Tandoğan Meydanı'nda; TÜRK-İŞ ve Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, Hipodrom'da; HAK-İŞ, Türkiye Kamu-Sen, Memur-Sen, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti ve Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Kurtuluş'ta toplanacak ve Kızılay Meydanı'na saat 11:00'de üç koldan aynı anda girilecekti. Basın açıklaması TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından yapılacak, başka konuşma olmayacaktı. Bu program büyük ölçüde uygulandı. Kızılay'a giriş 2 saat sürdü. Toplantıya Özgürlük ve Dayanışma Partisi ve İşçi Partisi kalabalık gruplarla katıldı. DSP, MHP, Fazilet Partisi ve Büyük Birlik Partisi'nden de milletvekili ve temsilciler yürüyüşte yer aldı. 400 bin kişilik bir kitle Kızılay'a sığmadı. Katılanların çok büyük bir bölümünü TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların üyeleri oluşturuyordu. TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların kamu kesiminde çalışan üyeleri adına 1999 yılı Nisan ayında bağtladıkları başarılı toplu iş sözleşmeleri ile yüksek oranlı bir zam alınmış ve her altı ayda bir gerçekleşen enflasyon oranında bir zammın ardından yüzde 5 oranında ek bir ücret artışı verilmesinin kararlaştırılmış olmasına karşın, TÜRK-İŞ sendikaları mitinge çok büyük bir katılım gerçekleştirdi. TÜRK-İŞ grubunun bir ucu daha Opera kavşağında iken toplantı başlatıldı. Önce, "Tüm dünyada çalışanların insanca yaşama ve çalışma koşullarına kavuşması ve demokrasi, İnsan hakları, ekmek, barış ve özgürlük mücadelesine katkıda bulunanla-

rın anısına; Ulusal Kurtuluş Savaşımızda ve ülkemizin bütünlüğünün ve bağımsızlığının korunmasında emeği geçenlerin ve şehit olanların anısına; madenlerde, inşaatlarda, tezgahlarının başında iş kazası nedeniyle yaşamlarını yitirenlerin anısına ve çalışanların ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için hiç düşünmeden hayatlarını feda edenlerin anısına" bir dakikalık bir saygı duruşu yapıldı. Ardından İstiklal Marşı söylendi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral aşağıdaki bölümlerin de yer aldığı bir konuşma yaptı:

"Emek Platformu'nu oluşturan 15 kuruluşumuz, ülkemizin bağımsızlığı ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için buradadır...

"53 milyonu temsil eden 15 kuruluşun yüzbinlerce üyesi, bu yağmacıları, talancıları, vurguncuları, hırsızları protesto etmek için buradadır. Halkımızın sorunlarına da çözüm bulunmasını istemek için buradadır.

"Türkiye'ye ikide bir IMF heyetleri gelip gidiyor. IMF ne istiyor? IMF, kamu kurum ve kuruluşlarının ulusötesi sermayeye peşkeş çekilmesi için özelleştirme istiyor. Bu yağmayı kolaylaştırmak için uluslararası tahkim istiyor. Özelleştirmeyi kolaylaştırmak ve uluslararası tahkimli uygulamak için, Anayasa değişikliği istiyor. İşçinin ücretinin, maaşının ve emeklisinin aylığının düşürülmesini, Türkiye'nin bir ucuz işçilik cenneti olmasını istiyor. Sosyal güvenlik kuruluşlarının tahrip edilmesini, mezarda emekliliği, özel sigortacılığın yaygınlaştırılmasını istiyor. Tarım ve hayvancılığın çökertilmesini istiyor. Bunlara "HAYIR" demek için, ülkemizin bağımsızlığına, ulusal egemenliğe sahip çıkmak için buradayız.

"Hükümete sesleniyorum. Yıllardır 12 Eylül döneminin Anayasasını değiştirmenizi istedik. Değiştirmediniz. Ama şimdi IMF isteyince, uluslararası tahkim ve özelleştirme için, işinizi gücünüzü bıraktınız, yangından mal kaçırır gibi Anayasa değiştiriyorsunuz...

"EMEK PLATFORMU, halkımızın temsilcisidir; ülkemizin bütünlüğünün ve bağımsızlığının, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin savunucusudur. Hükümetimizin, EMEK PLATFORMU'nun talepleri doğrultusunda hareket etmesini istiyoruz. Bizim sesimize kulak vermesini istiyoruz. Ama eğer, ülkemizin ve halkımızın yararına bu taleplerimiz yerine getirilmezse, kazanılmış haklarımız ortadan kaldırılmak istenirse ve ülkemizin ve halkımızın aleyhindeki politikaların uygulanmasına devam edlirse, sessiz kalmayacağız.

"Meşru ve demokratik eylemlerimiz daha yaygın, kitlesel, etkili ve kararlı bir biçimde devam edecektir. Bu konudaki kararlılığımız bilinmelidir. Önümüzdeki günlerde, üretimden gelen gücümüzün ülke çapında kullanılmasına başlanacaktır."

Kızılay toplantısında Emek Platformu adına aşağıdaki açıklama dağıtıldı:

"İşçiler, Kamu Çalışanları, Meslek Örgütlerinin Üyeleri, Emekliler, İşsizler, Esnaf ve Sanatkarlar, Köylüler, Halkımız,

"TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye KAMU-SEN, MEMUR-SEN, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, Türk

Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve Türkiye Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Genel Başkanları'nın birlikte düzenledikleri basın toplantısına hoş geldiniz.

"14 Temmuz 1999 günü oluşturulan EMEK PLATFORMU, 10 gündür ülkemizin dört bir tarafında tam bir birlik ve bütünlük içinde sürdürölen meşru ve demokratik eylemlerin ardından, bugün Ankara'da Kızılay Meydanı'nda bu toplantıyı düzenlemiştir.

"Ulusötesi sermayenin beyni ve sözcüsü IMF, Türkiye'yi sömürgeleştirmek istemektedir. IMF'nin baskısıyla, hükümetin, sosyal güvenlik reformu adı altında gündeme getirdiği düzenlemelerin amacı, sosyal devleti ve sosyal güvenlik kuruluşlarını çöktürmek, mezarda emekliliği getirmek, özel sigortacılığı yaygınlaştırmaktır. IMF'nin talimatlarıyla kamu çalışanlarına ve emekllere verilen yüzde 20 zammın amacı, çalışanlarımızı ve emekllerimizi sefalet ücretine mahkum etmektir. IMF'nin dayatmasıyla bugün TBMM gündeminde olan uluslararası tahkim yasasının amacı, Türkiye'nin bağımsızlığını ve ulusal egemenliğini zayıflatmak, kapitölasyonları yeniden canlandırmaktır. IMF'nin isteğiyle uygulanan özelleştirme, sosyal devleti zayıflatmakta, kamu mallarının yağmalanmasına yol açmakta, işsizliği artırmakta, ülkemizin üretim kapasitesini tahrip etmektedir. Hükümetin, IMF'nin talepleri doğrultusunda uyguladığı politikalar, tarım ve hayvancılığı çöktürmekte, büyük toplumsal sorunlar yaratmaktadır.

"EMEK PLATFORMU, ulusötesi sermayenin Türkiye'nin bağımsızlığına ve halkımızın huzuruna ve mutluluğuna yönelik bu saldırısına karşı, halkımızın öncüsü olarak meşru ve demokratik direnme hakkını kullanmaktadır ve kullanacaktır.

"Hükümetin 22 Temmuz 1999 günü açıkladığı ekonomik paket, yaşanan ekonomik krizin tüm yükünü dar ve sabit gelirlielerin omuzlarına yıkmayı amaçlamaktadır. 24 Ocak 1980 ve 5 Nisan 1994 istikrar programları gibi sermaye yanlısı bu paketi reddediyoruz.

"Demokratikleşme ve çalışanların hakları konusunda yıllardır duyarsız kalan siyasi partilerin, uluslararası tahkim ve özelleştirme konularında ulusötesi ve yerli sermayenin taleplerini yerine getirmek için Anayasa'yı hızlı bir biçimde değiştirme girişimlerini protesto ediyoruz.

"Hükümet, ulusötesi ve yerli sermayenin değil, halkımızın sesine kulak vermelidir.

"Hükümet,

- sosyal güvenlik reformu kanunu tasarısının görüşülmesini durdurmalı, tasarımı geri çekmeli; iş güvencesi, işsizlik sigortası, devlet katkısı ve sosyal güvenlik kuruluşlarının özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmasını sağlayacak bir düzenlemeyi getirmelidir;

- kamu çalışanlarına ve emeklilere, insanca yaşamalarına yetecek bir ücret vermelidir;

- Kamu çalışanlarının toplu sözleşme ve grev haklarının önündeki engelleri kaldırmalıdır;

- özelleştirme uygulamalarını durdurmalı, bu konuya ilişkin yargı kararlarını uygulamalıdır;

- uluslararası tahkim ve özelleştirmeler konusundaki Anayasa değişikliği tasarısını geri çekmelidir;

- tarım ve hayvancılığı çökertecek politikalar uygulamaktan vazgeçmelidir;

- zorunlu tasarruf fonundaki birlikleri nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödemelidir.

"EMEĞ PLATFORMU, halkımızın temsilcisidir; ülkemizin bütünlüğünün ve bağımsızlığının, demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışının savunucusudur. Ülkemizin ve halkımızın yararına bu taleplerimiz yerine getirilmezse, Anayasanın teminatı altındaki kazanılmış haklarımız ortadan kaldırılmak istenirse, ülkemizin ve halkımızın aleyhindeki politikaların uygulanmasına devam edilirse, meşru ve demokratik eylemlerimiz daha yaygın, kitlesel, etkili ve kararlı bir biçimde sürecektir. 24 Temmuz, tarihimizde bir dönüm noktasıdır. Önümüzdeki günlerde, üretimden gelen gücümüzün ülke çapında kullanılmasında asla tereddüt gösterilmeyecektir. Bu konudaki kararlılığımızı kamuoyuna buradan bir kez daha açıklıyoruz."

24 Temmuz eyleminin ardından Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i ziyaret eden örgüt genel başkanları, sosyal güvenlik reformu yasa tasarısının geri çekilmesi için 29 Temmuz 1999 günü saat 11:00'de bir saatlik iş bırakma eylemi konusunda bir görüşme yaptı. Emek Platformu sekreteryası 26 Temmuz 1999 günü akşamı HAK-İŞ'te biraraya geldi. Bu toplantıya TÜRK-İŞ'in temsilcisi katılmadı. TÜRK-İŞ'ten bir başka görevli toplantının

sonuna doğru HAK-İŞ'e geldi. Sekreteryaya tarafından örgütlere aşağıdaki duyuru yapıldı:

"İş bırakma eyleminin medyatik yanının önemli olduğu, bu nedenle çeşitli bölgelerde seçilecek pilot işyerlerinde (SSK Hastaneleri, Devlet Demir Yolları, v.b.) çalışanların saat 11:00 - 12:00 arasında işi durdurarak, giriş kapılarında Konfederasyon Genel Başkanlarıyla birlikte halay çekmelerinin, illerde seçilecek alanlara doğru sembolik yürüyüş yapmaları ve burada bir basın açıklaması yapılarak tekrar işyerlerine dönmeleri; Bunun yanında şehirlerin bir saatlik iş bırakma eylemini hissetmelerinin sağlanması (belediye otobüsleri, metro, dolmuşlar, v.b.); özet olarak, iş bırakma eyleminin alan faaliyetleri ile güçlendirilerek medyatik yanının öne çıkarılması benimsenmiştir."

KESK, 27 Temmuz günü yaptığı açıklamada şöyle diyordu:

"Bugün yapılan TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda hükümet sendikalarımızın taleplerini kabul etmez ise Perşembe günü 1 saat iş bırakılacaktır. Hükümet aynı tutumunda ısrar ederse Perşembe gününden sonra emekçiler, toplu ziyaret ve grev dahil olmak üzere değişik biçimlerde hizmet üretiminden gelen güçlerini kullanacaklardır."

Ancak olaylar farklı gelişti. Hükümet, sosyal güvenlik reformu yasası tasarısını TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda alt komisyona gönderdi. Bunun üzerine Emek Platformu Başkanlar Kurulu 28 Temmuz 1999 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde toplandı. Uzun tartışmalardan sonra, aşağıdaki karar kamuoyuna açıklandı:

"Uluslararası tahkım, Danıştay'ın yetkilerinin kısıtlanması ve özelleştirmeye ilişkin Anayasa değişikliği tasarısı TBMM Anayasa Komisyonu'nda kabul edilmiştir. Kamu çalışanları ve emeklî aylıklarının artırılması konusunda ise henüz olumlu bir adım atılmamıştır. 24 Temmuz 1999 günü Kızılay Meydanında yapılan büyük toplantımız sonucunda, Sosyal Güvenlik Reformu Kanunu Tasarısı TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda alt komisyona gönderilmiştir.

"Emek Platformu Başkanlar Kurulu, 29 Temmuz 1999 günü yapmayı programladığı uyarı eylemini, alt komisyondaki kararın sonucunun açıklığa kavuşması sonrasında 30 Temmuz 1999 Cuma günü yapacağı toplantıda belirleyeceği bir takvime göre ertelemiştir. Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşların, belirlenecek ortak eyleme kadar kendi başlarına yapacakları tüm meşru ve demokratik eylemler Emek Platformu'nun bütünlüğü tarafından sempati ile karşılanmaktadır.

"Ülkemizin bağımsızlığı ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için gerçekleştirdiğimiz birliktelik ve meşru ve demokratik mücadelemiz, başarılı 24 Temmuz eylemi doğrultusunda daha da kararlı bir biçimde sürdürülmektedir."

TÜRK-İŞ aynı gün teşkilata gönderdiği yazıda, gelişmeleri özetledikten sonra, şu noktalara değindi:

"Alt komisyon kararı çıkmadan bir uyarı eyleminin yapılmasında yarar yoktur. TÜRK-İŞ, bu nedenle, 29 Temmuz 1999 Perşembe günü yapılması önerilen uyarı eylemini, alt komisyonun kararının belirlenmesi sonrasında görüşecektir. Alt komisyonun taleplerimizi dikkate almaması

durumunda, meşru ve demokratik eylemlerimiz 24 Temmuz'un kararlılığı ve başarısıyla devam edecek ve 12 Temmuz 1999 günlü Başkanlar Kurulumuzun kararı uyarınca, üretimden gelen gücümüz ülke çapında kullanılacaktır."

29 Temmuz günü DİSK ve KESK'in sendikalarının örgütlü olduğu bazı işyerlerinde üretim durduruldu. Ayrıca İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Gaziantep, Kocaeli gibi illerde gösteriler yapıldı. Ankara'da yapılan bir gösteriden dönmekte olan bir grup Eğitim-Sen üyesi, TÜRK-İŞ'in önünden geçti ve TÜRK-İŞ'i ıslıkladı ve yuhladı. Bu kortejin sorumlusu olan kişi, bu davranışın kontrol dışında geliştiğini, engellenemediğini belirtti ve özür diletti. Ancak bu tür gerginlikler, örgütler arasındaki ilişkilerde sorunlar yarattı. Basında, "Emek Platformu çatladı" türü haberler çıktı ve çeşitli eleştiriler getirildi. TÜRK-İŞ tüm bu eleştirilere, 29 Temmuz tarihindeki eylemin 28 Temmuz günü alınan kararla değiştirildiği, yapılan eylemlerde ana gücü TÜRK-İŞ'in oluşturduğu ve bu eylemler nedeniyle TÜRK-İŞ'in ve bağlı sendikaların üyelerinin en büyük tehlikelerle karşı karşıya kaldığını ifade ederek yarıttı ve "genel eylem" ve miting isteyen bazı örgütlerin kendi üyelerini bu genel eyleme çekemediklerini, çekmek için ciddi bir çaba bile sarfetmediklerini ve mitinglere TÜRK-İŞ yüzbinlerce kişiyle katılırken bu örgütlerin sembolik sayılarla geldiklerini belirtti. Bu günlerde özellikle Milli Gazete, Akit ve Yeni Şafak gazeteleri Bayram Meral aleyhinde bir kampanya başlattı.²

2 **Akit**: "Bayramağa ihaneti", 1.8.1999; **Yeni Şafak**: "Hükümetin 4. Ortağı Meral", 1.8.1999; **Milli Gazete**: "Bayram Meral, şaşkınları oynuyor", 5.8.1999.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANTISI

(30 Temmuz 1999)

TÜRK-İŞ'in Sosyal Güvenlik Reformu Tasarısı konusunda yaptığı görüşmelerde, tasarının bazı maddeleri kabuledilebilir duruma getirildi. Bunun üzerine TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 30 Temmuz 1999 günü toplandı ve aşağıdaki kararı kabul etti:

"Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısında, 24 Temmuz 1999 günü Ankara'da gerçekleştirdiğimiz büyük eylemin ardından yapılan değişikliklerin bir bölümü taleplerimiz doğrultusunda olmakla birlikte, başta yeni sigortalı olacaklar için getirilen 58-60 yaşla mezarda emeklilik düzenlemesi olmak üzere, bazı noktalar Başkanlar Kurulumuzca kabul edilemez bulunmuştur. Tasarı, SSK'nın ve bir bütün olarak sosyal güvenlik sistemimizin sorunlarını çözmeyecektir.

"Hükümetin, uluslararası tahkim, özelleştirme, kamu çalışanlarının ve emeklilerin aylıkları konusundaki tavrı da, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın çıkarları ve talepleriyle çelişmektedir.

"Başkanlar Kurulumuz, Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı ve sosyal güvenlik sistemimizin sorunları üzerindeki hassasiyetini sürdürecektir. SSK'nın özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturularak, sigortalılara ve emeklilere daha iyi hizmet sunabilmesi, temel talebimizdir.

"Hükümet, TÜRK-İŞ'e vadettiği iş güvencesini ve sendikal güvenceyi bir an önce sağlamazsa, ülkemizin gücünü zayıflatan ve bağımsızlığını zedeleyen uluslararası tahkim ve özelleştirme uygulamalarından vazgeçmezse ve temel

taleplerimiz doğrultusunda gerekli adımları atmazsa, TÜRK-İŞ meşru ve demokratik mücadelesini kararlı bir biçimde sürdürecektir ve Başkanlar Kurulumuz yeniden toplanarak üretilenden gelen gücümüzün kullanılmasına ilişkin gerekli kararları alacaktır."

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısının ardından Emek Platformu Başkanlar Kurulu bir toplantı yaptı. Ancak bu toplantıda bazı anlaşmazlıklar çıktı ve ortak bir tavır belirlenemedi. Üzerinde anlaşma sağlanan metin daha sonra iptal edildi ve kamuoyuna açıklanmadı. Bu toplantının ardından Emek Platformu içinde ciddi bir kriz yaşandı.

Emek Platformu, TÜRK-İŞ'in onayını almadan, 3 Ağustos 1999 günü DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikası'nın genel merkezinde bir toplantı düzenledi. TÜRK-İŞ, bu toplantıya katılmayacağını açıkladı. Ancak bunun yaratacağı sorunları bilenlerin yaptığı bazı girişimlerin ardından, DİSK Genel Başkanı Vahdettin Karabay TÜRK-İŞ'i ziyaret etti. Vahdettin Karabay, Bayram Meral'e basında yer alan açıklamalar konusunda görüşlerini belirtti. Ardından TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ile Vahdettin Karabay bir toplantı yaptı. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, sözkonusu toplantıya, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer'in katılmasına karar verdi. Böylece Şemsi Denizer ilk kez Emek Platformu sürecine katılmış oldu.

Emek Platformu 3 Ağustos günü toplandı. Toplantıda bazı eylem kararları alındı. Basına yapılan açıklama aşağıda sunulmaktadır:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda bu hafta görüşülecek olan Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısında uz-

laşmaya vardığımız şekilde değışiklikler yapılması, emeklilik yaşının Türkiye şartlarına uyarlanması, geçiş döneminde hak kayıplarına yol açan düzenlemenin geri çekilmesi, sosyal güvenliğe primli devlet katkısı sağlanması, iş güvencesi ve sendikal güvencenin sağlanması, kamu çalışanlarına grevli toplu iş sözleşmeli sendika hakkının tanınmasına ve ek zam artışının sağlanmasına, geniş kapsamlı işsizlik sigortası, zorunlu tasarruftaki paraların nemalarıyla birlikte geri ödenmesi, emeklilerin maaş ve sosyal haklarının iyileştirilmesi, Çok Taraflı Yatırım Anlaşması ve tahkim gibi doğrudan bağımsızlığımıza yönelik konularda yasanın geri çekilerek referanduma gidilmesi, özelleştirme uygulamalarının durdurulması, tarım ve hayvancılığı çökartecek politikalardan vazgeçilmesi amacıyla:

(1) Milletvekillerinin halkın sesine kulak vermesi ve bu taleplerimizin karşılanması yönünde gayret sarfetmelerinin sağlanmasına ve bu amaçla Emek Platformu tarafından hazırlanan bir mektubun tüm milletvekillerine gönderilmesine;

(2) Daha önce alınan kararlar çerçevesinde TBMM Genel Kurulunda görüşmelerin başlayacağı 4 Ağustos 1999 Çarşamba günü saat 13:00'de başta Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Adana olmak üzere bütün illerdeki meydanlarda oturma eyleminin başlatılmasına;

(3) Aynı gün saat 13:00'de Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun Güvenpark'ta oturma eylemine başlaması ve saat 14:00'te TBMM'de başlayacak görüşmeleri izlemek üzere Genel Kurula katılmasına;

(4) Örgütlerimizin, bulundukları bölgelerdeki milletvekilleri üzerinde baskı oluşturmaları amacıyla yerel çalışmaların başlatılmasına, taleplerimizin dikkate alınmaması halinde faturanın kendilerine ait olacağı yönünde uyarılmalarına;

(5) TBMM Genel Kurulunda görüşülme sürecinde taleplerimizin dikkate alınıp alınmaması halinde üretimden gelen gücümüzün kullanılmasını belirleyeceğine karar verilmiştir."

Emek Platformu'nun bu bildirisinde öngörülen hedefler ile kullanılan araçlar arasında büyük bir uyumsuzluk bulunduğu görülmektedir. Bunun nedeni, TÜRK-İŞ'in içinde etkili bir biçimde yer almadığı eylemlerin sonuçsuz kaldığının bilinmesidir. Nitekim, 24 Temmuz'da da görüldüğü gibi, kitlesel eylemler ancak TÜRK-İŞ'in katılımı durumunda etkili olmaktadır.

Emek Platformu'nun Genel-İŞ'teki toplantısı sürerken, sosyal güvenlik reformu yasa tasarısının TBMM Genel Kuruluna sunulduğu haberi duyuldu. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Şemsi Denizler'in Emek Platformu toplantısında bulunduğu sırada bir toplantı yaparak, 6 Ağustos 1999 günü üretimden gelen gücün ülke çapında kullanılması konusunu gündeme getirdi. Bu konuda TÜRK-İŞ üyesi sendikalara gönderilmek üzere bir yazı hazırlandı ve Şemsi Denizler'in Emek Platformu toplantısından dönmesi ve bu karara katılarak sözkonusu yazıyı imzalaması sonrasında gönderildi ve kamuoyuna duyuruldu. Emek Platformu'na bağlı örgütler de, TÜRK-İŞ'in bu kararına uyacaklarını ve genel eyleme katılacaklarını açıkladılar. 3 Ağustos 1999 günü akşamı TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalara Bayram Meral ve Şemsi Denizler imzasıyla gönderilen yazı şöyleydi:

"TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, ülkemizin içinde bulunduğu sıkıntılı durumu da değerlendirerek ve sorunları masa başında diyalog yoluyla çözme çabası içinde, en fazla temsil niteliğine sahip işçi kuruluğu sıfatıyla ve Başkanlar Kurulumuzun aldığı karar doğrultusunda, Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı'nın ülkemizin, çalışanların ve emeklilerin kazanılmış haklarının korunacak biçimde değiştirilmesi, iş güvencesi ve sendikal güvencenin getirilmesi, uluslararası standartlara uygun bir işsizlik sigortasının kabul edilmesi, uluslararası tahkımın ve özelleştirmenin önlenmesi amacıyla Hükümet nezdinde çeşitli temaslarda bulunmuştur. Ancak bu konulardaki haklı taleplerimiz yerine getirilmemiş, Hükümet yetkililerince oyalama taktikğine başvurulmuş ve bu nedenle Hükümet'le istenilen noktaya varılamamıştır.

"Bu koşullarda, üretimden gelen gücümüzün kullanılması kaçınılmaz olmuştur.

"TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, üretimden gelen gücümüzün, yasa tasarısının TBMM Genel Kurulunda kabul edilmesinden önce, 6 Ağustos 1999 Cuma günü bir gün süreyle işe gitmeme biçiminde kullanılması düşüncesindedir. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunca bu konudaki kararın alınabilmesi ve gerekli koordinasyonun yapılabilmesi için, 4 Ağustos 1999 günü saat 18:00'e kadar, 6 Ağustos 1999 günü üretimden gelen gücümüzün işe gitmeme biçiminde kullanılacağını açıkça ifade eden Sendikamız Yönetim Kurulu kararının acilen TÜRK-İŞ'e gönderilmesi gerekmektedir. Sendikamız Yönetim Kurulunun belirtilen süre içinde böyle

bir kararı alıp Konfederasyonumuza iletmemesi durumunda, Sendikanızın bu karara ve eyleme katılmayacağı anlaşılabacaktır. Gereğini rica eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz."

4 Ağustos 1999 günü ülkenin çeşitli yörelerinde oturma eylemleri başladı. Emek Platformu'nu oluşturan örgütlerin genel başkanları da, Kızılay'da Güvenpark'taki eyleme katıldılar. Ardından da TBMM'ye yürüdüler ve görüşmeleri izlemeye başladılar. Bir süre sonra, ANAP sözcüsü, sosyal güvenlik reformu yasa tasarısının görüşmelerden geri çekildiğini duyurdu. Bunun üzerine, programlanmış olan genel eylem ve diğer eylemler iptal edildi. Gazeteler bu haberi "İlk Raunt İşçinin"³ ve "İşçi Geri Adım Attırdı"⁴ gibi manşetlerle verdi. Emek Platformu Başkanlar Kurulu, 5 Ağustos 1999 günü Fazilet Partisi, MHP, Doğru Yol Partisi ve Anavatan Partisi yöneticilerini ziyaret ettiler.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 5 Ağustos 1999 günü toplandı ve Yönetim Kurulu'nun politikalarını aşağıdaki bildiri ile onayladı:

"Başkanlar Kurulumuz, Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısının mevcut haklarımızın bir bölümünü ortadan kaldıran, Hükümetin taahhütlerinin yerine getirilmediği ve taleplerimizle karşılamayan bir biçimde TBMM Genel Kurulunda görüşülmeye başlanması tehlikesi karşısında TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun 3 Ağustos 1999 günü aldığı bir günlük işe gitmeme biçiminde üretimden gelen gücün kullanılması düşüncesini onaylamaktadır. Başkanlar Kurulumuz, ülke-

3 Akşam, 5.8.1999.

4 Akt, 5.8.1999.

mlz, halkımız ve İşçi sınıfımızın çıkarları için gereken her türlü adımı atmıştır ve atacaktır ve attığı adımların sorumluluğunun bilincindedir.

4 "Yönetim Kurulunun bu kararı ve Sendikalarımızın 4 Ağustos 1999 günü bu karar doğrultusunda aldıkları kararlar sonucunda tasarının aynı gün TBMM Genel Kurulundan geri çekilmesi, Başkanlar Kurulumuz tarafından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

"Başkanlar Kurulumuz, çalışanların ve emeklilerin haklarını koruma ve geliştirme çabalarını kararlı bir biçimde sürdürmektedir ve sürdürecektir. İş güvencesinin ve sendikal güvencenin getirilmesi, uluslararası standartlara uygun bir işsizlik sigortasının kabul edilmesi, uluslararası tahkımın ve özelleştirmenin önlenmesi, işçi alacaklarının ödenmesi ve kamu çalışanlarına ve emeklilere insanca yaşamalarına yetecek bir gelirin sağlanması için girişimlerimiz ve verdiğimiz meşru ve demokratik mücadelemiz devam etmektedir.

"Başkanlar Kurulumuzun 12 Temmuz 1999 günlü toplantısında alınan karar uyarınca oluşturulan ve TÜRK-İŞ'in içinde bulunduğu Emek Platformu'nda bir düzensizlik yaşanmaktadır. Bu işbirliğinin sürdürülebilmesi, Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşların TÜRK-İŞ'i hedef gösteren tutumlardan kesinlikle vazgeçmelerine ve yaptıkları açıklamalarda ve davranışlarında gereken özeni göstermelerine bağlıdır.

"6 Ağustos 1999 Cuma günü üretimden gelen gücümüzün kullanılmasına ilişkin kararımız, Sosyal Güvenlik Yasa

Tasarısının geri çekilmesi nedeniyle ertelenmiştir. Tasarının, taleplerimiz doğrultusunda değiştirilmeden yeniden TBMM Genel Kurul gündemine alınması durumunda, üretilmeden gelen gücümüzün kullanılmasına ilişkin kararımız Yönetim Kurulumuzun belirleyeceği bir tarihte daha da kararlı bir biçimde uygulamaya konulacaktır."

Bu görüşmeler devam ederken, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, Zonguldak'ta 6 Ağustos 1999 gecesı uğradığı bir saldırı sonucunda hayatını kaybetti. Emek Platformu tarafından 7 Ağustos günü yapılan açıklamada, "Şemsi Denizer'e yönelik bu saldırı, tüm emekçilere ve emek hareketine yönelik bir saldırıdır" dendi.

Emek Platformu Başkanlar Kurulu 9 Ağustos 1999 Pazartesi günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir toplantıya davet edildi. Toplantı sonrasında aşağıdaki açıklama yapıldı:

"Emek Platformu Başkanlar Kurulu sosyal güvenlik reformu yasa tasarısı, kamu çalışanları ve emeklilerin aylıklarına yapılan yüzde 20'lik zam, özelleştirme, uluslararası tahkim ile tarım ve hayvancılığı çökertecek politikalar konusundaki duyarlılığını kararlı bir biçimde sürdürmektedir. Hükümetin bu konulardaki duyarsız tavrı ise üzüntü vericidir.

"Türkiye Cumhuriyeti'nin ve ulusumuzun geleceği açısından son derece büyük sakıncaları olan özelleştirme, imtiyaz sözleşmelerinde uluslararası tahkim ve ulusal yargının yetkilerinin ciddi biçimde sınırlandırılmasına ilişkin Anayasa değişikliği tasarısı konusundaki tartışmalar ve siyasi partiler arasındaki görüşmeler ve anlaşmalar, büyük bir gizlilik içinde gerçekleştirilmektedir.

"Emek Platformu,

■ Kamu hizmetlerine ilişkin imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde ulusal yargının yetkilerini ortadan kaldıracak, açık yargılamanın olmadığı ve ülkemize yönelik olumsuz tavırların etkili olabileceği uluslararası tahkimli;

■ Ulusal yargının yetkilerini daraltacak düzenlemeleri;

■ Bugüne kadarki uygulamalarla ortaya çıkan mahzur ve zararları da gözönüne alarak, özelleştirmenin anayasal güvence altına alınmasını

kaygıyla karşılamakta; bu gelişimleri ülkemizin bağımsızlığıyla, ulusal egemenliğimizle, kamu yararı anlayışıyla bağdaştıramamaktadır.

"Bu önemli konuda Parlamentomuz aceleli davranmalı, konunun kamuoyunda yeterince öğrenilmesi ve tartışılması sağlanmalı ve konu gerektiğinde halkoylamasına sunulmalıdır.

"Emek Platformu, halkımızdan gizli bir biçimde sürdürülen görüşmeler temelinde biçimlenecek ve özelleştirme yağmasını hızlandıracak Anayasa değişikliklerine ilişkin gerçekleri tüm ülkede kamuoyuna duyurma çabasını yoğun bir biçimde sürdürecektir.

"Emek Platformu, Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı üzerindeki çalışmalarını sürdürmektedir. Tasarı, TBMM Genel Kurulu gündeminden geri çekilmeli, sosyal taraflar ile yapılacak görüşmeler sonucunda ulaşılabilecek uzlaşma doğrultusunda değiştirilerek, yeni yasama döneminde Meclis gündemine alınmalıdır."

Emek Platformu 10 Ağustos 1999 günü öğleden sonra TMMOB önünde toplanarak, bildiri dağıttı. 11 Ağustos günü de TÜRK-İŞ Genel Merkezinde uluslararası tahkim konulu bir toplantı düzenlendi. 12 Ağustos 1999 günü sabahı, Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısının, istenilen değişiklikler yapılmadan TBMM Genel Kuruluna indirildiği haberi duyuldu. Bunun üzerine TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu derhal aşağıdaki açıklamayı yaptı:

"Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısının taleplerimiz doğrultusunda değiştirilmeden yeniden TBMM Genel Kurul gündemine alınması üzerine, Başkanlar Kurulumuzun 5 Ağustos 1999 Cuma günü yaptığı toplantısında oybirliğiyle aldığı kararın 13 Ağustos 1999 Cuma günü uygulanmasına karar verilmiştir. Bu konudaki ayrıntılı bilgi bugün (12 Ağustos 1999 Perşembe günü) saat 17:00'de TÜRK-İŞ Genel Merkezinde yapılacak Emek Platformu Başkanlar Kurulu toplantısında alınacak kararlardan sonra teşkilatımıza gönderilecektir."

12 Ağustos günü öğle saatlerinde Danıştay'ın önünde bir oturma eylemi gerçekleştirildi. Emek Platformu Başkanlar Kurulu 12 Ağustos 1999 günü TÜRK-İŞ'te toplandı ve 13 Ağustos tarihli genel eylemin ülke çapında uygulanmasını kararlaştırdı. Toplantıdan sonra TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral tarafından yapılan açıklamada, üretimden gelen gücün kullanılacağı açıklandı.

13 Ağustos eyleminin ülke çapında ve tüm işkollarında çok başarılı olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu eylem bazı işyerlerinde işbaşında iş durdurma, bazılarında vizite eylemi, bazılarında işe gitmeme, bazılarında iş yavaşlatma biçiminde uy-

gulandı. Birçok işyerindeki işçiler ve kamu çalışanları ise bu eyleme hiç katılmadı. Eylem, istenilen sonucu alacak güçte ve yaygınlıkta gerçekleştirilemedi.

13 Ağustos 1999 günü 3-4 bin kişilik bir grup, Emek Platformu'nun kararlarında yer almayan bir eylem yaptı. Bu grup, Kızılay Meydanı'na girmek istedi. Polis izin vermedi. Polisle bazı çatışmalar oldu. Bu eylemin ardından KESK'e bağlı SES üyelerinden bir grubun TÜRK-İŞ'in önünden yürümesi ve TÜRK-İŞ aleyhinde slogan atması da, örgütler arasındaki ilişkilerde gerginlikler yarattı.

Bu arada, Anayasa'nın bazı maddeleri değiştirildi. 13.8.1999 günü kabul edilen 4446 sayılı Yasa ile özelleştirmeye anayasal dayanak sağlandı (M. 47), uluslararası tahkim kabul edildi (M.125) ve Danıştay'ın kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerine ilişkin yetkileri kısıtlandı (M.155).

TÜRK-İŞ, 16 Ağustos 1999 günü milletvekillerine, basına ve üye kuruluşlara gönderdiği uzun bir yazıda, Sosyal Sigortalar Yasası'nda yapılması öngörülen değişiklikler hakkındaki görüşlerini ayrıntılı bir biçimde ele aldı. Emek Platformu Sekreteryası 16 Ağustos 1999 günü HAK-İŞ'te bir toplantı yaptı. Toplantıda, örgütler arasındaki ilişkilerde yaşanan gerginlikler tartışıldı. 17 Ağustos günü meydana gelen deprem ise tüm ilişkilerin askıya alınmasına yol açtı. Hükümet, bu fırsattan yararlanarak, 23-25 Ağustos 1999 günleri sosyal güvenlik reformu yasa tasarısının yasalaşmasını sağladı. Yasa, 8 Eylül 1999 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Daha sonraki aylarda Emek Platformu'nun bir toplantısı veya ortak eylemi olmadı. Yılın sonlarına doğru, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ

ve DİSK Genel Başkanlarının bazı ön görüşmelerinin ardından, 27 Aralık 1999 tarihinde İzmit'te Selüloz-İş Sendikasının eğitim salonunda bir Başkanlar Kurulu toplantısı yapıldı. Emek Platformu Başkanlar Kurulu, çalışmalarına, Kocaeli Sendikalar Birliği adına Selüloz-İş Sendikası Genel Başkanı Ergin Alşan tarafından sunulan deprem raporuyla başladı. Toplantıda, depremzedelerin ve bölgenin sorunlarına öncelik verildi. Ayrıca, teknik düzeyde çalışmalar yapmak üzere alt komitelerin oluşturulması ve illerde benzer nitelikteki yapılanmaların oluşmasının desteklenmesi kararlaştırıldı. Ancak bir bildiri yayımlanmadı.

Daha sonraki günlerde alınan kararlar doğrultusunda somut adımlar atılmadı. 1999 yılı Aralık ayı sonuna kadar gerçekleşen tek ortak davranış, uluslararası tahkimle ilgili bir bildiri oldu. 19 Ocak 2000 tarihinde aşağıdaki ortak bildiri yayımlandı:

"Emek Platformu, demokratikleşme konusunda Anayasa ve yasa değişiklikleri ertelenirken, uluslararası tahkim ve özelleştirme konularının Anayasaya konmasına karşı çıkmış ve ülkemizin ve halkımızın çıkarlarını koruyan bir çizgi izlemiştir. Bugün TBMM'de görüşülmekte olan tasarı, uluslararası tahkimi ve özellikle de bu uygulamaya geçiye işletecek getirmektedir. Bu düzenleme, Osmanlı İmparatorluğu'nu çökerten kapitülasyonların Türkiye Cumhuriyeti'ne dayatılması demektir. Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşlarımız, bu gelişme karşı çıkmakta ve tüm siyasi partilerimizle, milletvekillerimizle ve halkımızı, bu tarihsel kardarda, ulusal bağımsızlıktan, ülkemizden ve halkımızdan yana bir tavır takınmaya çağırmaktadır."

Ancak bu açıklama, sözkonusu tasarının hızla yasalaştırılmasını engelleyemedi.

Emek Platformu'nun 2000 yılındaki ilk toplantısı, TÜRK-İŞ'in 1 Şubat 2000 tarihli başvurusu üzerine 4 Şubat 2000 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde gerçekleşti. Toplantıya çağrı yazısında, gündem aşağıdaki biçimde belirtilmişti: Sosyal güvenlik alanındaki sorunlar ve kanun tasarı taslakları, emekli aylıkları ve işçi emekli aylıklarındaki artış, Tasarrufu Teşvik Fonundaki paranın nemalandırılması, kamu çalışanlarının sendikal haklarına ilişkin yasal düzenlemeler, uluslararası tahkim ve milletvekilleri-nin emekliliği.

Toplantı devam ederken, milletvekillerinin ve bazı üst düzey kamu görevlilerinin emekli aylıklarına ilişkin olarak çıkarılan 4505 sayılı Yasanın Meclis'e iadesinin talep edildiği bir başvuru hazırlandı ve Emek Platformu Başkanlar Kurulu üyeleri tarafından imzalanarak Cumhurbaşkanı'na gönderildi. Toplantıda merkezi düzeydeki işbirliğinin yerel düzeyde örgütlenme ve etkinliklerle güçlendirilmesi, Başkanlar Kurulu'na bağlı alt komiteler oluşturulması ve Emek Platformu dönem sözcülüğünün HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu tarafından üstlenilmesi kararlaştırıldı. Ancak, toplantıdan sonra, Emek Platformu Başkanlar Kurulu bildirisinin yazılması sırasında KESK ile Türkiye Kamu-Sen arasında bir konuda çıkan anlaşmazlık 8 Şubat günü giderilebildi ve bildiri yayımlanabildi. Bildiride şu değerlendirmeler yer alıyordu:

"Emek Platformu, halkımızın temsilcisi ve sözcüsüdür. Parlamentosuzun sağlıklı işletilmesi ve siyasi partilerimizle kendi çıkarlarını bir kenara bırakarak, ülkemize karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamada Emek Platformu'na büyük görev düşmektedir..."

"Memur emeklilerinin ve kamu çalışanlarının yaşamlarını çok güç koşullarda sürdürdükleri bir dönemde, 2000 yılının ilk altı aylık dönemi için yüzde 15 maaş artışının yok-sulluk ve sefaleti daha da artırdığı, açıklanan son enflasyon rakamlarıyla bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, memur emeklilerine ve kamu çalışanlarına, insan onuruna yakışan bir yaşam düzeyine ulaşmalarını sağlayacak bir ek zam yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

"Hükümet, kamu çalışanlarının toplu sözleşme ve grev haklarının önündeki engelleri kaldırmalı, sendikal hakları ILO Sözleşmelerine ve yetkili organ kararlarına uygun hale getirecek biçimde düzenlemelidir.

"1988 yılı Nisan ayında Yasa zoruyla çalışanların ücretlerinden kesilmeye başlanan ve kamuoyunda zorunlu tasarruf olarak bilinen fonun çok düşük oranlarda falzlandırıldığı, nema ödemelerinin başladığı bu günlerde bir kez daha görülmüştür. Fonda biriken ana para ve nemalar çalışanlara derhal ödenmeli ve yüzde 3'lük işveren ve devlet katkısı da ücretlere eklenmelidir.

"Sosyal güvenlik kuruluşları demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmalı ve çalışanların demokratik bir biçimde yönetimde temsili sağlanmalıdır. Sosyal güvenlik kuruluşlarında ve politikalarında yapılacak düzenlemeler sosyal tarafların mutabakatıyla belirlenmelidir. Emek Platformu, IMF ve Dünya Bankası'nın bu doğrultuda yaptığı ve ulusal çıkarlarımızla da bağdaşmayan dayatmalara karşı çıkacaktır.

"MAI, tahkim ve Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu (MIGA) gibi ulusal bağımsızlığımızı tehdit eden ve ülke kaynaklarını yabancı sermayeye peşkeş çeken düzenlemeler yeniden gözden geçirilmelidir.

"Türkiye, nükleer teknolojiye sahip olmalıdır. Fakat bunun bedelli, pahalılık, çevre kirliliği, dünyada terk edilen teknolojiler ve dışa bağımlılık yaratan nükleer santraller olmamalıdır.

"Yağma ve talan biçiminde sürdürülen ve ülkemizin ulusal savunması ve ekonomisi açısından büyük zararlar veren özelleştirme uygulamalarına son verilerek özelleştirme konusunda yargı organlarınca verilmiş yürütmeyi durdurma ve iptal kararları, hukuk devleti anlayışının bir gereği olarak, derhal uygulanmalıdır. Kaynaklar üretime, yatırıma ve istihdama yönlendirilmelidir."

Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun 4 Şubat 2000 tarihli toplantısında alınan en önemli kararlardan biri, merkezi düzeydeki işbirliğinin yerel düzeyde örgütlenme ve etkinliklerle güçlendirilmesi idi. Bu amaçla, bölgesel toplantıların düzenlenmesi kararlaştırıldı. Uzmanlar Komitesi'nin 9 Şubat günlü toplantıda gerçekleştirdiği çalışmanın ardından, 25 Mart günü bir Başkanlar Kurulu toplantısı yapıldı. Bu toplantıda alınan kararlar doğrultusunda, 31 Mart 2000 günü İzmir'de Emek Platformu Bölge Toplantısı gerçekleştirildi.

14 Nisan 2000 tarihinde yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında, Emek Platformu'nun, "dünyada ve Türkiye'de çalışanların sorunlarının dile getirildiği 1 Mayıs'ın 2000 yılında başta İstanbul

olmak üzere yurt çapında, alanlarda, gerçek amacına uygun bir biçimde kutlanacağı inancında" olduğu belirtildi.

16 Nisan 2000 günü Adana'da, 29 Nisan 2000 günü Bursa'da, 13 Mayıs 2000 günü Trabzon'da ve 14 Mayıs 2000 günü de Erzurum'da bölge toplantıları gerçekleştirildi. Emek Platformu'nu oluşturan örgütlerin yerel yöneticilerinin katıldığı bu toplantılar, yerel düzeyde işbirliğinin geliştirilmesi açısından yararlı oldu. Ancak, yerel düzeyde örgütlenme konusunda düzenleyici somut adımlar atılamadı. 1 Mayıs ise Emek Platformu olarak değil de, Emek Platformu'nu oluşturan örgütlerin bazılarının işbirliği içinde 40'ın üstünde yerde kutlandı.

17 Mayıs 2000 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde düzenlenen Başkanlar Kurulu toplantısında bazı illerde yerel mitingler ve kitlesel basın açıklamaları yapılması kararlaştırıldı. Ayrıca, zorunlu tasarruf fonuna işçilerden ve memurlardan yapılan kesintilerin 1 Haziran 2000 tarihi itibariyle sona erecek olması, fonda biriken paranın geri odenmesi konusunu ne çıkarttı. Toplantıdan kısa bir süre sonra da, İstanbul Emek Platformu'nu oluşturma çabaları başlatıldı. Ancak yerel örgütlenmelerin hangi ilkeler temelinde gerçekleştirileceği Başkanlar Kurulu'nda belirlenmiş olduğundan, bu konuda bazı sorunlar yaşandı.

Bu toplantıdan bir süre sonra TÜRK-İş, HAK-İş ve T.KAMU-SEN'in TÜRK-İş Genel Merkezi'nde zorunlu tasarruf konusunda düzenledikleri panele, Devlet Bakanı Recep nal da katıldı. Bu ayrı toplantı önce i ilişkilerde küçük bir sorun yarattı, ancak daha sonra Hazine Müsteşarlığı ile görüşmeler Emek Platformu tarafından gerçekleştirildi.

Emek Platformu bu dönemde yaygın bir işbirliği veya eylemlilik gerçekleştiremedi. Sorunlar devam etti. Dönem dönem yapılan toplantılarla bu sorunlar dile getirildi ve ortak talepler ifade edildi. Ancak, "son bir kez uyardı" biçimindeki ifadeler, somut adımlarla desteklenmedi.

Emek Platformu'nun 13 Haziran 2000 tarihinde yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında çeşitli illerde yerel mitingler yapılması kararlaştırıldı. Ayrıca, 15 Haziran 2000 tarihinde Ankara'da Yeni Karamürsel Mazağazası'nın önünde kitlesel basın açıklaması yapılması kararı alındı. Yapılan açıklamada, zorunlu tasarruf konusunda yapılan görüşmelerden sonuç alınamaması durumunda İstanbul veya Ankara merkezli "meydanlarda hak alma-ya yönelik süreklilik içeren eylemler" ve "üretimden gelen etkileyici eylemler" yapılması kararlaştırılmışsa da, bu nitelikte eylemler düzenlenmedi.

22 Haziran 2000 tarihinde yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında da zorunlu tasarruf konusunda bir teknik komite oluşturuldu. Hazine Müsteşarlığı ile yapılan toplantılara bu teknik komite katıldı.

Emek Platformu, 24 Haziran 2000 tarihinde İstanbul'da Çağlayan Meydanı'nda "Ekonomik-Sosyal-Siyasal Haklarımız İçin Gücümüz Birliğimizdir" mitingini düzenledi.

Temmuz ayının ikinci yarısında TÜRK-İŞ ile DISK arasında yüzde 10 barajıyla ilgili bazı gerginlikler yaşandı. Emek Platformu bu tartışmalardan olumsuz etkilendi. DISK, 1 Ağustos 2000 tarihinde, TÜRK-İŞ'in onayı olmaksızın, "Emek Platformu Dönem Sözcülüğü" imzasıyla, kamu çalışanlarına ilişkin olarak çıkarılmak istenilen bir kanun hükmünde kararname konusunda

bir açıklama yayınladı. Bunun üzerine dönem sözcülüğüne ilişkin bir tartışma başladı. Başkanlar Kurulu toplantısında alınan karar uyarınca dönem sözcülüğünün KESK'e geçmiş olmasına rağmen DİSK dönem sözcülüğünü sürdürme eğilimine girdi.

DİSK, Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nu 7 Ağustos 2000 tarihinde toplantıya çağırdı. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına yapılan açıklamada şöyle denildi:

"TÜRK-İŞ bugüne kadar Emek Platformu Başkanlar Kurulu'nun oy birliği ile alınan kararlarına uyumuş, bütünlüğün korunması için azami özeni göstermiştir. TÜRK-İŞ, KESK'in görevinin DİSK tarafından üstlenilmesini kabul etmemekte, bu durumu Emek Platformu'nun iç işleyişindeki disiplin ve ciddiyet kurallarına aykırı bulmaktadır. TÜRK-İŞ, bu nedenle, bugün İstanbul'da yapılacak olan toplantıda yer almayacaktır."

TÜRK-İŞ'in katılmadığı 7 Ağustos 2000 tarihli Başkanlar Kurulu toplantısında kamu çalışanlarına ilişkin kanun hükmünde kararlamanın geri çekilmemesi durumunda "yaygın eylemlere başlama" kararı alındı. Ancak daha sonra bu tür eylemler yapılmadı. Toplantıda, Emek Platformu dönem sözcülüğünün KESK'e geçmesi de kararlaştırıldı. 7 Ağustos toplantısında Emek Platformu'nun iç işleyişinin düzenlenmesine yönelik yönetmelik hazırlama çalışmalarının başlaması da kararlaştırıldı; ancak bu yönetmelik taslağı oluşturulmadı ve tartışmaya açılmadı.

TÜRK-İŞ'in dönem sözcülüğüne ilişkin talebinin yerine getirilmesi üzerine, 16 Ağustos 2000 tarihinde Ankara'da bir başkanlar kurulu toplantısı daha yapıldı. Toplantının ana konusu,

kamu çalışanlarına ilişkin kanun hükmünde kararnameydi. Kanun hükmünde kararname konusunda TÜRK-İŞ tarafından ayrıntılı bilgi verildi. Başkanlar Kurulu bildirisinde, Cumhuriyet'in temel niteliklerine yönelik tehditler karşısında açık tavır alınırken, kanun hükmünde kararname konusunda da kaygı ifade ediliyordu:

"Emek Platformu Başkanlar Kurulu, her türlü yıkıcı, bölücü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2. maddesinde yer alan laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti niteliklerine yönelik her türlü eğilim ve saldırının kesinlikle karşısındadır. Bu mücadele demokratik ve hukuk devleti anlayışı çerçevesinde yapılmalıdır.

"605 sayılı Kanun Hükmünde Kararname örgütlerimizde ciddi tereddütler ve kaygılar uyandırmaktadır.

"Emek Platformu olarak, kanunsuz suç olmayacağı bilçimindeki temel hukuk ilkesinden hareketle, bu mücadelelerin TBMM tarafından gerek görülmesi durumunda yasa çıkarılarak ve yaptırımların yargı kararına bağlanması yoluyla yürütülmesi gerektiğine inanıyoruz.

"Bu nedenle hükümeti, sorunu kararname yoluyla çözme konusundaki ısrarından vazgeçmeye ve evrensel hukuk normlarına uygun düşen bir tavır izlemeye davet ediyoruz.

"Sayın Cumhurbaşkanı'nın da bu görüşlerimizi dikkate alacağına inanıyoruz."

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, söz konusu kanun hükmünde kararnameyi Hükümete iade etti.

Emek Platformu Başkanlar Kurulu 15 Eylül 2000 tarihinde yeniden toplanarak, Hükümetin IMF'ye verdiği niyet mektupları temelinde gelişen olayları değerlendirdi. Grev ertelemeleri ve yeni kanun hükmünde kararnameler eleştirildi, zorunlu tasarruf fonundaki paranın hak sahiplerine ödenmemiş olması gündeme getirildi. Başkanlar Kurulu bildirisi şöyle sona eriyordu:

"Ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümü, on milyonlarca çalışmamızı ve emeklimizi temsil eden demokratik kitle örgütlerimizin taleplerinin dikkate alınmasını gerektirmektedir. Hükümetin özellikle son haftalardaki tutum ve davranışlarını protesto etmek amacıyla, Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşlar tam bir birlik ve bütünlük içinde ülke çapında bir dizi etkinlik gerçekleştirecektir.

"20 Eylül 2000 Çarşamba günü saat 10:00'da tüm kamu ve özel işyerlerinde tüm çalışanların katılımıyla toplanarak Emek Platformu Başkanlar Kurulu tarafından hazırlanan bir uyarı bildirisi okunacaktır.

"Hükümet zorunlu tasarruf fonunda birleşmiş olan parayı ödeme konusundaki duyarsız tavrını sürdürdüğü takdirde tüm hak sahipleri bölgelerindeki en yakın Ziraat Bankası şubelerine toplu olarak başvurarak şahsi hesaplarının dökümünü talep edeceklerdir. Bu eylemin başlatılma tarihi ve ayrıntıları kamuoyuna daha sonra açıklanacaktır.

"Tüm bu uyarılarımıza rağmen Hükümetin ülkemiz ve halkımız aleyhindeki politikalarının uygulanmaya devam edilmesi durumunda, Emek Platformunu oluşturan kuruluşlarımız, diğer tüm toplum kesimlerinin ve demokratik kitle örgütlerinin de aktif desteğini alarak, geçmişte alınmış

olan karar uyarınca, tüm ülke çapında genel ve yaygın eylemler gerçekleştirilecektir."

20 Eylül 2000 tarihindeki eylem fazla başarılı ve etkili olmadı. 3-4 Ekim 2000 tarihlerinde Ziraat Bankası şubelerine gidilerek topluca dilekçe verme eylemi de zorunlu tasarruf fonundaki paraların alınabilmesi için yeterli etkiyi yaratamadı.

Emek Platformu Başkanlar Kurulu 17 Ekim 2000 tarihinde Türkiye KAMU-SEN'in dönem sözcülüğünde toplandı. Bu aylarda yoğunlaşan sorunlar ve konular arasında, kamu çalışanlarına 2001 yılının ilk altı aylık dönemi için öngörülen yüzde 10'luk zam, iş güvencesi yasa tasarısı, zorunlu tasarruf fonundaki para, kamu çalışanlarının sendikal haklarının yasayla tanınmamasına ek olarak sürgün ve baskı yoluna başvurulması bulunuyordu. Başkanlar Kurulu yayınladığı bildiride bu sorunlara değindi ve üretimden gelen gücün kullanılmasını da içeren bir dizi eylemin gerçekleştirilmesi kararını aldı. Ayrıca, Emek Platformu'nu oluşturan örgütlerin gerçekleştirecekleri eylemlerin de desteklenmesi kararlaştırıldı.

Kasım ayı etkinlikleri konusundaki teknik komite toplantısının ardından, Başkanlar Kurulu, MEMUR-SEN'in dönem sözcülüğünde 30 Ekim 2000 tarihinde bir toplantı yaptı. Yayımlanan bildiride, özellikle KESK'in ve Türkiye KAMU-SEN'in ülke çapındaki kitle eylemlerinin ve ayrıca DİSK'in bir yürüyüşü ile MEMUR-SEN'in koşu eyleminin desteklendiği açıklandı. Ayrıca şu karar alındı:

"Ortak taleplerimizin yerlne getirilmemesi ve İnsan onuruna yaraşır ücretlerin ve çalışma koşullarının sağlanmaması durumunda, üretimden gelen gücümüz, tüm ülke-

de ve tüm işkollarında, 2001 yılı bütçesi taslağının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda ele alınacağı son gün (Maliye Bakanlığı bütçesinin görüşüleceği gün) en etkili ve kitlesel bir biçimde kullanılacaktır. Tüm çalışanlar, emeklilerin ve halkımızın da desteğiyle, Anayasadan kaynaklanan dilekçe verme haklarını kitlesel bir biçimde kullanacak, Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, diğer illerde ise Valiliklere taleplerimizi içeren birer dilekçe vereceklerdir."

Kasım ayı KESK'in ve Türkiye KAMU-SEN'in ülke çapında yaygın biçimde uyguladıkları eylemlerle geçti. Diğer örgütler, çeşitli yörelerde bu eylemlere çok sınırlı katkılarda bulundular. KESK'in 11 Kasım ve Türkiye KAMU-SEN'in de 18 Kasım 2000 tarihlerinde Ankara'da Kızılay Meydanı'nda gerçekleştirdikleri mitinglere çok büyük bir katılım oldu. Bu gelişmeler 22 Kasım 2000 tarihli Başkanlar Kurulu toplantısında değerlendirildi. Maliye Bakanlığı bütçesinin 1 Aralık 2000 tarihinde görüşülecek olması üzerine, üretimden gelen gücün kullanılmasına ilişkin karar bu tarihte yürürlüğe kondu.

1 Aralık 2000 eylemi, büyük çoğunlukla KESK ve Türkiye KAMU-SEN ve bir ölçüde de MEMUR-SEN tarafından gerçekleştirildi. Diğer kuruluşların katkısı çok sınırlı kaldı. Kızılay'da kitlesel bir basın açıklaması düzenlendi; ancak, Meclis'e kitlesel bir yürüyüş yapılmadı. Eylem nedeniyle 100 bini aşkın kamu çalışanı hakkında idari soruşturma başlatıldı. Açığa alma, il içi sürgün ve il dışı sürgün gibi uygulamalara da başvuruldu.

Emek Platformu Başkanlar Kurulu 13 Aralık 2000 tarihinde toplanarak 1 Aralık eylemini değerlendirdi.

2000 yılının son aylarında iyice ortaya çıkan yolsuzluklar Emek Platformu'nun gündeminde sürekli olarak yer almaya başladı.

Bu dönemde Türkiye önce Kasım ayının son haftasında, daha sonra da 21 Şubat 2001 tarihinde birbiri ardı sıra önemli iki kriz yaşadı. Ulusötesi sermayenin Türkiye'ye dayattığı ve ülkemizde sermaye çevreleri ve Hükümet tarafından da kabul edilen ve desteklenen IMF programları çöktü. Kasım krizinin etkisi yaşanırken, Emek Platformu Başkanlar Kurulu 9 Ocak 2001 tarihinde bir toplantı yaptı.

Başkanlar Kurulu, yayınladığı bildiride, özetle, yolsuzlukların durdurulmasını ve açığa çıkarılmasını, 1 Aralık eylemi nedeniyle açılan soruşturmaların tüm sonuçlarıyla birlikte durdurulmasını ve sürgünlerin iptal edilmesini, kamu çalışanlarının haklarının tanınmasını, iş güvencesi yasa tasarısının gerekli değişiklikler yapılarak yasalaştırılmasını, sosyal güvenlik alanında yeni düzenlemeler yapılmasını, Anayasa'nın demokratikleştirilmesini, zorunlu tasarruf fonundaki paranın ödenmesini, yağma ve talan biçimindeki özelleştirmelerin durdurulmasını, toplu sözleşmelerde kayıpları telafi edici bir zam verilmesini istedi. Bildiride şöyle denildi:

"Hükümet, izlediği çizgiyle, IMF'nin ve sermayenin politikalarını uygulamakta ve böylece ülkemizin bağımsızlığı ve ulusal egemenliğimiz açısından sorunlar yaratmaktadır. Olumlu tavrımız, bu tutumun değişmesine bağlıdır. IMF'ye ve sermayeye teslim olanlar, karşılarında ülkemizin ve halkımızın çıkarlarının savunucusu Emek Platformu'nu bulacaktır."

Bu toplantının ardından, Türkiye KAMU-SEN'in sekreterliğinde, Anayasa'nın çalışma yaşamına ilişkin bölümlerinin değiştirilmesi konusunda bir ortak teklif hazırlandı.

21 Şubat 2001 krizinin arkasından 22 Şubat günü Sivil İnisiyatif Başkanlar Kurulu toplandı. TÜRK-İŞ, TOBB, TİSK, HAK-İŞ, TZOB ve TESK Genel Başkanları, ortak bildirimlerinde, uygulanması gereken program konusunda aşağıdaki ortak tavrı aldılar:

"Sorunları aşmak amacıyla, işçi, işveren, esnaf-sanatkar ve çiftçi kuruluşlarının görüşü ve onayı alınmalı; yatırım, ihracatın ve istihdamın artırılmasına dayalı bir mutabakat programı oluşturulmalıdır... Sivil İnisiyatif, bu şekilde oluşturulmayacak bir programa hiçbir şekilde destek veremeyecektir."

Emek Platformu Başkanlar Kurulu ise 28 Şubat 2001 tarihinde TÜRK-İŞ'te toplandı. Yapılan açıklamada, "Ülkemizin bugün yaşadığı kriz, IMF politikalarının iflasıdır; krizin sorumlusu, ülkeyi yönetemeyen hükümettir, siyasete duyulan güveni yok edenlerdir, Emek Platformu'nun uyarılarına kulaklarını tıkayanlardır" denildi.

Başkanlar Kurulu bildirisinde şu kararlar açıklandı:

"Emek Platformu, IMF programlarının alternatifini hazırlamaktadır. Bu süreçte ve meşru ve demokratik mücadelede, Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşların yanı sıra, krizden büyük zarar gören esnaf-sanatkar, çiftçiler ve diğer toplum kesimleriyle de yakın bir işbirliği geliştirilecektir..."

"Bu taleplerimizin derhal yerine getirilmemesi durumunda, Emek Platformu, Kurban Bayramının sona erme-

sinden itibaren, ayrıntıları Başkanlar Kurulunca belirlenecek ve takvime bağlanacak bir dizi etkinlik ve eylem gerçekleştirilecektir. Hükümetin yanlış tavrını sürdürmesi durumunda, Türkiye'nin her tarafı bir miting alanına çevrilecektir. Hükümete ve IMF'ye cevap, salonlarda, meydanlarda, işyerlerinde verilecektir."

TÜRK-İŞ'in çok kısa bir süre üstlendiği dönem sözcülüğü, bu toplantıda TMMOB'ye devredildi.

Emek Platformu Başkanlar Kurulu, 13 Mart 2001 tarihinde yaptığı toplantısında, Dünya Bankası Başkanı eski Yardımcısı Kemal Derviş'in devlet bakanı olarak atanmasından sonraki girişimleri değerlendirdi ve ekonomik krizden çıkış ve büyüme için alternatif bir programın çerçevesini çizdi. Türkiye Ziraat Odaları Birliği Başkanı Faruk Yücel'in de katıldığı bu toplantı sonrasında yayınlanan Başkanlar Kurulu ve TZOB ortak bildirisinde şöyle denildi:

"Ekonomik krizleri önlemenin yolu, (a) yolsuzluklarla etkili bir biçimde mücadele, (b) demokratik sosyal hukuk devleti olgusunun hayata geçirilmesi ve (c) çalışma mevzuatının onaylanmış uluslararası sözleşmeler ve ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesi de dahil olmak üzere ve Anayasa değişikliklerini de kapsayacak bir demokratikleşme paketi temelinde oluşturulacak ve halkımızın desteğine sahip bir programın uygulanmasından geçmektedir."

Bu toplantıda, Emek Platformu'na doğrudan bağlı yerel yapılanmaların aynı bileşenlerden oluşacak biçimde kurulmasına ve güçlendirilmesine karar verildi ve "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" anlayışı temelinde bir eylem programı kabul edildi.

fımız, bu konudaki sağduyusunu her zaman gösterdi. Halkımızı mezhep ve etnik köken temelinde bölmeye çalışanlar, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi içinde ya tamamiyle etkisiz kaldılar, ya da kendilerini gizlemeyi tercih ettiler. Ancak, siyasal görüşlere göre önemli bölünmeler yaşandı. Siyasal dayanaklı bu bölünmeler bazen sendikal anlayış farklılıklarıyla bağlantılıydı; bazen de değildi.

Önce işçi konfederasyonları siyasal farklılıkları ve ayrılıkları aştı. TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ 1992 yılında 1 Mayıs'ı Karayolları Genel Müdürlüğü salonunda birlikte kutladı. 1993 yılı sonlarında Demokrasi Platformu oluşturuldu. Bu işbirliği, önceleri Demokrasi Platformu içinde sürdürüldü. Demokrasi Platformu'nun sönümlendiği dönemde de bu işbirliği çeşitli biçimlerde devam etti. Emek Platformu öncesinde de 29 Aralık 1998 günü TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ Genel Başkanları biraraya gelerek, işbirliğini daha kurumsal bir yapıda sürdürmeye karar verdi ve sürekli bir sekreteryaya kurdu.

Demokrasi Platformu içinde KESK'in öncülleriyle (Eşgüdüm Komitesi ve Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu) kurulmuş olan işbirliği de sürdürüldü. Ancak kamu çalışanı sendikaları konfederasyonları arasındaki siyasal farklılıklar ayrılığa neden olmaya devam ediyordu. Bu konuda 1997 yılında genel sekreterler düzeyinde yapılan bir girişim, başarısızlıkla sonuçlandı. Sorunların giderek daha da büyümesi karşısında, 27 Ocak 1999 tarihinde TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye KAMU-SEN ve MEMUR-SEN Genel Başkanları ilk kez biraraya gelerek ortak bir bildirgeyi kamuoyuna açıkladılar.

Bu günlerde üç kamu çalışanı konfederasyonunun ortak eylem yapabileceği konusunda kimse umutlu değildi. İmzalanan ortak metin, yaygın biçimde, koşulların zorladığı geçici bir taktik adım olarak değerlendiriliyordu. Ancak sağduyu ağır bastı; insanlar geçmişin önyargılarını aşmaya başladılar. 14 Temmuz 1999 günü yaratılan Emek Platformu, ücretli çalışanları siyasal görüş farklılıklarının da bölemeyeceği bir noktaya doğru ilerlendiğinin kanıtı oldu. Bu süreçte, etnik köken ve mezhep farklılıkları, önemlerini daha da yitirdi.

Emek Platformu ile ülkemizdeki saflaşmalar ilk kez gelecek açısından umut verici bir çizgiye oturdu.

Emek Platformu'nun 14 Temmuz 1999 günü kamuoyuna açıklanan ortak bildirisinde ve Başkanlar Kurulu'nun diğer bildirimlerinde ve özellikle de 2001 yılı Mart ayı sonunda açıklanan Emek Platformu Programı'nda yer alan görüşler, hem ülkemizin ve halkımızın bugünü ve geleceği, hem ücretli çalışanların çıkarları açısından son derece önemlidir. Bu metinler, ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümü konusunda program özlemlerini içermektedir.

Bütün bu süreçte önemli sorunlar ve zorluklar yaşandı. Emek Platformu'nu oluşturan kuruluşlar arasında, Ekonomik ve Sosyal Konsey, Avrupa Birliği, Güneydoğu Sorunu, özelleştirme gibi bazı konularda görüş farklılıkları bulunmaktadır. Ancak birçok önyargı aşıldı ve aşıyor. Her örgüt içinde uyumlu ve uyumsuz kişilerin olduğu görüldü. Oluşturulan komitelerde, geçmişte birbirine farklı bakan insanlar arasında gerçek ve samimi dostluklar kuruldu. Herkes birbirinden öğrendi, birbirinden etkilendi. Hatalar yapıldı, yapılıyor ve yapılacak. Yerel örgütlenmeler hala

TÜRKİS
Bilgi Merkezi

sistemli bir biçimde oluşturulamadı. Esnaf-sanatkar ve çiftçi örgütleriyle ve barolarla hala etkili ve sistemli bir işbirliği gerçekleştirilemedi. Ancak, Türkiye tarihinde ilk kez tüm ücretli çalışanlar örgütleri, ülkemizin, halkımızın ve çalışanların ortak çıkarları için biraraya geldiler; ulusal çıkarlarımızla çalışanların sınıf çıkarlarının nasıl bir bütün oluşturduğunu birlikte gördüler ve gösterdiler; hep birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını, laik ve demokratik sosyal hukuk devletini savundular; hep birlikte IMF'ye, sömürüye, hırsızlıklara, yolsuzluklara, ahlaksızlıklara, yoksulluğa, özelleştirmelere, uluslararası tahkime, sosyal güvenlik reformu adı altında SSK'yı ve sosyal devleti çökertme operasyonuna, memur ve emeklilerin açlığa ve yoksulluğa mahkum edilmesine karşı çıktılar.

Emek Platformu içindeki işbirliği, kuruluşların genel kurullarında ve diğer toplantılarında da onaylandı ve desteklendi.⁵

Emek Platformu, toplumsal ve siyasal tarihimizin önemli dönüm noktalarından biridir. Bu süreçte yer alan herkes, ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığı ve halkımızın huzuru ve mutluluğu için yeni bir geleneğin yaratılmasına katkıda bulunmuştur ve bulunmaktadır.

5 Bu konuda, Konfederasyonların genel kurullarına sunulan çalışma raporlarında ve alınan kararlarda açık bir destek vardır. Ayrıca bkz. **Sendikalar Ortak Platformu Oknos**, Emek Platformu Özel Sayısı, No. 2, Ekim 1999.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

13 188 1000 2001